

stellen. De educatiedoelen zouden veel meer onderdeel kunnen zijn van de tentoonstelling, zoals dit wel gebeurt in het Vrijheidsmuseum Groesbeek. Daarentegen wordt met name het verhaal van oorlog verteld. Dit is daarmee een belangrijk leerpunt voor de Museumsschool Rijsoord: de collectie moet ten dienste staan van de doelstelling.

Educatieprogramma

Kistjesroute - Een rondleiding voor kinderen van 6 t/m 12 jaar die meekomen met reguliere bezoekers. Het is een soort puzzeltocht. De kinderen krijgen opdrachten met sleutels die op kistjes in het museum passen. In de kistjes zitten kleine cadeautjes met een betekenis.

Een kind in de oorlog - Voor groepen van het basisonderwijs (groep 7/8) is een compleet educatief programma ontwikkeld. Het schoolproject 'Een kind in de oorlog' sluit aan bij het leergebied 'Oriëntatie op Mens en Maatschappij'. Drie keer per week ontvangen ze een basisschoolklas voor dit project.

Het programma bestaat uit drie onderdelen:

Onderdeel 1 – vooraf aan het museumbezoek

- De docent kiest zelf hoeveel deelprojecten hij/zij van te voren behandelt in de klas. Ieder deelproject bestaat uit een aflevering film en werkbladen. Elk filmpje duurt 20 minuten, de uitwerking van een deelproject duurt inclusief het filmpje 60 minuten.

Onderdeel 2 – bezoek aan het museum

- Tijdens een bezoek aan ons museum wordt de klas verdeeld in kenniskringen.
- Per groep verdiepen leerlingen zich eerst in een van te voren bepaald deelonderwerp van de Tweede Wereldoorlog. Vervolgens bespreken ze in hun kenniskring allerlei wetenswaardigheden die ze gevonden hebben.
- Dan volgt een rondleiding door het museum met alle leerlingen. Per museum-onderdeel presenteert iedere kennisgroep hun wetenswaardigheden aan de rest van de klas.

Onderdeel 3 – afsluiten

- Afsluiting in het museum of in de klas. Wat hebben de leerlingen geleerd, wat vonden ze belangrijk, wat vonden ze indrukwekkend?

Het klaslokaal in het museumgebouw staat ten dienste van o.a. dit educatieprogramma.

Programma voor voortgezet onderwijs / MBO, voor kinderen van 13 t/m 18 jaar - De scholen ontvangen voorbereidend materiaal en kunnen kiezen uit twee of drie onderwerpen. In een rondleiding van zo'n 45 minuten staat de groep stil bij slechts een paar onderwerpen. Hierover wordt verteld met een persoonlijk verhaal. De leerlingen krijgen een waaier mee met vragen welke ze in kleine groepen mogen beantwoorden. In de debatzaal van het museum gaat een vrijwilliger of veteraan de dialoog aan met de leerlingen. Dit programma is momenteel in ontwikkeling.

Rondleiding - Er zijn ook reguliere rondleidingen van zon' 1,5 uur met een gids van het museum die kan worden aangepast aan een specifiek doel.

Mogelijkheden voor samenwerking?

Ik zie geen mogelijkheden voor samenwerking.

Toegangsprijs

	Per persoon
Volwassenen 13+	€ 11,00

Kinderen 6 t/m 12 jaar (inclusief 'kistjesroute')	€ 7,50
Kinderen 0 t/m 5 jaar	Gratis
Veteranen (pas tonen)	Gratis
Familiepakket (twee volwassenen en twee kinderen 6 t/m 12 jaar inclusief 'kistjesroute')	€ 34,00
Dieren	Alleen hulphonden toegestaan

Overige passen zoals CJP en de Museumkaart zijn niet geldig in dit museum. Het museum is in proces om lid te worden van de Museumvereniging om de Museumkaart te mogen accepteren als betaalmethode.

Aantal bezoekers

In 2024 had het museum 13.000 bezoekers.

Vóór de coronapandemie had het museum 16.000 tot 18.000 bezoekers. Dit is ingestort door de pandemie en de bezoekersaantallen hebben zich nog niet kunnen herstellen.

Openingstijden

Maandag				Gesloten
Dinsdag				12:00 – 17:00
Woensdag				12:00 – 17:00
Donderdag				12:00 – 17:00
Vrijdag				12:00 – 17:00
Zaterdag				12:00 – 17:00
Zondag				12:00 – 17:00

In de wintermaanden gelden aangepaste openingstijden. In de ochtend is het museum geopend voor scholen.

Subsidie

Het Memory Museum heeft in 2010 haar deuren geopend en heeft in 2019 een grote verbouwing gehad, gefinancierd met sponsoren, fondsen en donaties. Het museum maakt onderscheid tussen financiële steun (grootste ondersteuners zijn Vfonds, Provincie Overijssel, Gemeente Hellendoorn, Leader Zuiwest-Twente) en sponsoren die het museum ondersteunen met donaties, maar ook met materialen en diensten. Het museum krijgt geen structurele subsidie, alleen projectsubsidie.

Het museum heeft geen personen in vaste dienst en draait volledig op vrijwilligers, momenteel zo'n 85 met recent een opleving in het aantal nieuwe vrijwilligers. Het museum heeft een

organisatiestructuur van een bestuur met enkele teams, waaronder bedrijfsvoering, horeca & receptie, collectiebeheer & -beleid, technische dienst, educatie en gidsen & suppoosten. Deze structuur wringt soms: doordat iedereen vrijwillig tijd besteed aan het museum kunnen zaken soms lang blijven liggen. De toegevoegde waarde van een vaste, (+/-) fulltime staf wordt daardoor pijnlijk zichtbaar, zodat belangrijke zaken snel en goed worden afgerond.

Advies

- Richt je op veteranen in de provincie met gratis toegang met de veteranenpas, maar wellicht ook met activiteiten voor en door veteranen.
- De zolder van de Museumschool Rijsoord, maar ook de film-/collegezaal lenen zich perfect voor klassikale educatieve doeleinden, zoals debatten, klassikaal resumeren, lezingen, enz. Ik vind het 'nostalgische' gevoel van de filmzaal met de bioscoopstoelen zelfs heel uitnodigend om vrij te denken. Het hebben van de 'ruimte' voor klassikale doeleinden en lezingen blijkt in het Memory Museum zeer waardevol.
- Een bepaalde professionalisering is essentieel! De opzet van commissies met vrijwilligers klinkt leuk en participierend, maar de kwaliteit van het museum zou ten alle tijden moeten worden gewaarborgd door een vaste staf met kennis van zaken en een bepaalde aanstelling. Daar zit dus een spanningsveld, maar ook een valkuil. Zo is de pr van het Memory Museum (dat al 15 jaar bestaat) nog op een zeer laag niveau. Ook worden bepaalde passen (zoals Museumkaart) nog niet geaccepteerd, wat mogelijk een negatief effect heeft op het aantal bezoekers en niet aansluit bij het uitdragen van hun doelstelling. Een vaste staf met aanstelling kan als resultaat hebben dat de bedrijfsvoering soepel gaat en zaken snel en effectief worden opgepakt en opgelost.
- Het gebouw delen met andere functies is een prima idee. Het Memory Museum biedt ook tentoonstellingsruimte in het gebouw aan exposities van het Rode Kruis Nederland en het Historisch Centrum Overijssel. Echter, deze tentoonstellingen van externe partijen moeten op zichzelf een redelijke bezoekersstroom hebben, omdat ze anders onsuccesvol zijn.
- Henk Mossink is voorzitter van het bestuur van het Memory Vrijheidsmuseum. Hij heeft een goed netwerk en dit blijkt enorm handig voor het museum om dingen voor elkaar te krijgen. Het is een advies aan de Museumschool Rijsoord om ook een prominent persoon te verbinden aan het museum, bij voorkeur een prominent persoon uit Defensie.
- Het museum heeft behoefte aan meer ruimte voor horeca, juist zodat grotere groepen hier kunnen lunchen of iets kunnen drinken.

Museum Grebbelinie in het vizier

Adres: Brinkkanterweg 23A, Woudenberg

Website: <https://grebbelinieinhetvizier.nl/>

Slogan: Opdat wij niet vergeten

Relevantie voor Museumschool Rijsoord

Dit is een klein museum over de Grebbelinie, een verhaallijn van de Meidagen van 1940. Bij de Grebbelinie is hard gevochten en weerstand geboden door Nederlandse militairen ter verdediging van ons land gedurende de Meidagen van 1940. Het is interessant hoe het museum de overblijfselen van de Grebbelinie uit WOII in de directe omgeving betreft bij het museum door middel van wandelingen, waaronder een gereconstrueerde loopgraaf op de liniedijk en originele kazematten.

Doelgroep

Primair jongeren, zodat ze weten wat hier is gebeurd in de Meidagen van 1940. Daarnaast ook passanten. Het verhaal van de Grebbeberg is relatief bekend, maar er is minder bekend over de weerstand die is geboden bij de Grebbelinie nabij Woudenberg en Scherpenzeel.

Focus van het museum

Het museum vertelt over de Grebbelinie, een verdedigingslinie die vanaf 1744 is ontwikkeld. Vanaf 1936 is de Grebbelinie echter versterkt tot belangrijke verdedigingslinie in het land, als voorbereiding op de dreigende inval door de Duitsers. Om te voorkomen dat de geschiedenis van de Grebbelinie bij Woudenberg en Scherpenzeel in de vergetelheid raakt, is in 2005 onder het motto “opdat wij niet vergeten” de stichting *Grebbelinie in het vizier* opgericht, zodat de bewoners in de omgeving niet vergeten wat hier is gebeurd in 1940 en zich realiseren dat vrijheid niet vanzelfsprekend is.

Bij Scherpenzeel lag een smal stuk water van de Grebbelinie. Toen de Duitsers stokten bij de Grebbeberg, wilden ze daarom door de linie breken bij Scherpenzeel. Bij de gevechten is zo’n 70-80% van Scherpenzeel verwoest. Hierbij zijn geen burgerslachtoffers gevallen, omdat zij al waren geëvacueerd bij het in werking stellen van de Grebbelinie als verdedigingslinie. De stichting en het museum hebben een focus op de eigen omgeving: Woudenberg, Scherpenzeel en omgeving, en wat hier is gebeurd tijdens de gevechten om de Grebbelinie.

De stichting is in 2005 opgericht. In 2016 is de huidige museumlocatie ingericht. Het museum richt zich op rondleidingen door het museum, het ‘scholenproject’ waarin schoolklassen meer leren over de Grebbelinie in de Meidagen van 1940, en avondwandelingen langs de Grebbelinie in de buurt.

Tentoonstelling

Het museum heeft eerst een film van zo’n tien minuten over de Grebbelinie, gemaakt door de provincie Utrecht. De rest van de expositie bestaat uit het vertellen van WOII-verhalen uit de omgeving.

Collectie

Het museum bestaat uit een expositie van wapens, uniformen, foto’s, films en een veelvoud aan attributen, welke door zowel burgers als militairen gebruikt werden in de periode 1940 tot 1945. Vrijwilligers vertellen het verhaal over de aanleg van de Grebbelinie, de gevechten rondom Scherpenzeel en Woudenberg en de gevolgen daarvan voor de bewoners van deze regio. Daarnaast reconstrueert het museum een loopgraaf op de liniedijk op zo’n 200 meter van het museum en liggen er een aantal Nederlandse kazematten en een Duitse bunker uit de in 1944

ingerichte Pantherstelling op loopafstand van het museum. Het focusonderwerp van het museum (de Grebbelinie) ligt dus vlakbij en vorm onderdeel van het museum.

Welk verhaal van de Meidagen 1940 wordt verteld?

Het museum heeft een sterke focus op de rol van de Grebbelinie in de Meidagen van 1940 en de gevechten die hier tijdens de Meidagen van 1940 hebben plaatsgevonden, verteld vanuit een lokaal perspectief.

Welk verhaal van WOII wordt verteld?

Het museum vertelt ook het bredere verhaal van WOII, wederom vanuit een lokaal perspectief.

Missie

De stichting heeft als doel om de ontstaansgeschiedenis van de Grebbelinie, haar functie in WOII en de strijd in Scherpenzeel en Woudenberg in de meidagen van 1940 onder de aandacht te brengen.

Educatieprogramma

Het museum biedt interactieve rondleidingen voor schoolklassen door het museum. Schoolklassen krijgen bij een rondleiding een vragenlijst die ze in het museum moeten beantwoorden. Bij een maquette van de Grebbelinie worden vervolgens vragen beantwoord. Daarna continueert de rondleiding langs de gereconstrueerde loopgraaf en de authentieke kazemat op zo'n 200 meter lopen van het museum.

Mogelijkheden voor samenwerking?

Geen. Dit is een zeer klein museum.

Toegangsprijs

Volwassenen: € 4,-

Kinderen tot 12 jaar: gratis.

Het museum is geen erkent museum door de Museumstichting, daarvoor is het te klein om te voldoen aan de eisen van de Museumstichting.

Aantal bezoekers

Zo'n 5000 bezoekers per jaar, waaronder primair scholen (1100-1300), zo'n 40-50 passanten per week en zo'n 1000 bezoekers in groepen.

Openingstijden

2 april t/m 1 november

Dinsdag t/m zaterdag, van 11:00 tot 16:00 uur.

Subsidie

Het museum heeft zo'n 29 vrijwilligers en geen betaalde medewerkers, om hiermee de vaste kosten van het museum zo laag mogelijk te houden. Het museum trekt steeds meer jongere vrijwilligers aan. De stichting is eigenaar van het museumgebouw (een voormalige boerderij).

Het museum heeft voor de oprichting subsidie ontvangen van enkele fondsen.

Het museum is zeer actief geweest in het zoeken naar sponsors onder bedrijven in de regio. Dit kost echter wel veel tijd en moeite. De opbrengst is €50.000 van zo'n 100 sponsors voor het reconstrueren van de loopgraaf. Bedrijven hebben vaak een maatschappelijke doelstelling die ze op deze manier kunnen invullen.

Advies

- Het museum merkt dat WOII steeds meer leeft onder jongeren.
- Pr en social media zijn zeer belangrijk om lokale bekendheid te krijgen.
- Vraag subsidie aan bij de provincie.
- Het Grebbelinieuseum ziet het als een sterk punt voor een klein museum dat gidsen een verhaal kunnen vertellen over feitelijke zaken, voor wanneer een bezoeker dat wenst.
 - Goede gidsen vinden is daarbij belangrijk, en het museum dient hen een goede training te geven.
- Vertel in het museum zeker ook over de aanloop tot WOII.

Nationaal Holocaustmuseum

Adres: Plantage Middenlaan 27, Amsterdam

Website: <https://jck.nl/locatie/nationaal-holocaustmuseum>

Slogan: Verdiep je in de geschiedenis van de Jodenvervolging

Relevantie voor Museumschool Rijsoord

Het Nationaal Holocaustmuseum is in 2024 geopend, zeer recent dus, in de voormalige Hervormde Kweekschool en in de Hollandsche Schouwburg in Amsterdam. De focus van het museum is weliswaar de geschiedenis van de Jodenvervolging, maar ook in dit museum geldt dat het pand (zowel de Kweekschool als de ertegenover gelegen Hollandsche Schouwburg) een belangrijk onderdeel zijn van de collectie; de gebouwen hebben namelijk een bewogen WOII-verleden en deze geschiedenis is onderdeel van de expositie. Bovendien zijn zowel de Kweekschool als de Johannes Postschool in Rijsoord voormalige schoolgebouwen met de kenmerkende plattegrond van klaslokalen. Het is interessant hoe de architect, vormgever en het museum de geschiedenis van het pand gedurende WOII heeft verwerkt in de expositie.

Doelgroep

Volwassenen en kinderen (vanaf 10 jaar).

Het Holocaustmuseum richt zich sterk op het vertellen van het verhaal van de aanloop naar de Holocaust, de Holocaust zelf tijdens WOII en de gevolgen van de Holocaust die generaties lang doorgaan. Dit doet ze op een zeer confronterende manier.

Focus van het museum

“Het kwetsbare individu in deze geschiedenis vormt de inspiratie voor dit museum.

Niet de cijfers staan centraal, maar juist de keuzes die mensen maakten binnen de mogelijkheden die er waren. Voor vervolgd was die keuzeruimte er nauwelijks, voor anderen wel. Het laten zien van die menselijke maat maakt het Nationaal Holocaustmuseum tot een waarschuwing: gewone mensen zijn onder bepaalde maatschappelijke en politieke omstandigheden in staat tot deze massale misdaad. Een belangrijke boodschap is de oproep niet onverschillig te zijn in het aanzicht van onrechtvaardigheid.” Dit doet het Holocaustmuseum zeer goed.

Het gebouw

In 1942 en 1943 zijn ongeveer 600 Joodse kinderen gered uit de creche van de Kweekschool. Ze meesten van hen overleefden WOII in onderduik. Een onderdeel van de vaste tentoonstelling vertelt hun verhaal, bij de muur waarover een deel is gered. Welke herinneringen hebben zij aan het gebouw en hun verblijf in het gebouw? Een aantal van deze kinderen deelt hun herinneringen.

In dit museum en in deze gebouwen wordt het verhaal van de Jodenvervolging tijdens WOII verteld door middel van een aangrijpende tentoonstelling. Middels een slingerende route wordt de bezoeker over de verdieplagen van de Hervormde Kweekschool meegenomen in verschillende periodes die de Holocaust kende. Gedurende de oorlog werden in de Kweekschool de kinderen van de volwassenen gescheiden en vanuit de overvolle schouwbrug overgebracht naar de crèche aan de overzijde van de straat. Door heldhaftig optreden werd vervolgens in het diepste geheim een groot aantal kinderen via de tuin tussen de crèche en de school in vrijheid gebracht. Het moment van stilstand van de tram op de Plantage Middenlaan, waardoor de nazi's kortstondig de blik vanuit de schouwburg op de school verloren, gaf vele kinderen, meegesmokkeld in een jas of in een koffer, een kans op een vrij leven. Dit bijzondere verhaal is zeer bekend en vormt de cultuurhistorische draad dat is opgespannen tussen de gebeurtenissen in de schouwburg en de Kweekschool, maar vormt tevens een basis voor het ontwerp van het de renovatie van het gebouw en de tentoonstelling.

De architecten van architectenbureau Office Winhov restaureerden het herdenkingsmonument dat in 1962 door Jan Leupen werd ontworpen nadat de schouwbrug was afgebroken. Ze kozen aansluitend voor een ingrijpende transformatie van de school, die als gevolg van een reeks verbouwingen in de loop der tijd onherkenbaar was verbouwd en uitgebreid. Voor het museum werd deze situatie weer ontrafeld, in ruimtelijke opzet en in het gevelbeeld wordt op abstraheerde wijze teruggerepen op de situatie tijdens de oorlog waarbij de contouren van de drie losse gebouwen zijn teruggebracht. In de achtertuin wordt de scheidingsmuur waarover de kinderen en baby's in het geheim werden weggetild symbolisch in beeld gebracht.

De Hollandsche Schouwburg aan de andere kant van de straat is vervolgens de plek van herdenking van het lot van talloze Joodse Amsterdammers die daar verzameld werden om te worden afgevoerd naar vernietigingskampen.

De restauratiearchitecten hebben op creatieve wijze vorm gegeven aan de gebeurtenissen die zich aan beide zijden van de Plantage Middenlaan hebben voltrokken. Ze zijn erin geslaagd om het verleden en de collectieve herinneringen een plek en een gezicht te geven, maar zonder daarbij door een al te nostalgische bril naar het architectuurhistorisch erfgoed te kijken. Bovendien is er een zeer goed samenspel tussen het gebouw (een topstuk van de collectie), interieur, tuin en tentoonstelling; het lijkt één geheel. Een voorbeeld hiervan zijn de ramen van de klaslokalen aan de straatzijde, die bewust deel uitmaken van het ontwerp: ondanks dat het daglicht zorgvuldig wordt weggefilterd om de collectie te beschermen, laat het zien dat het dagelijks leven gewoon doorgaat / doorging; men ziet de tram, auto's, fietsers en voetgangers passeren. De pregnante aanwezigheid van de alledaagsheid van het leven in de school, nu en toen, draagt bij aan het dragen van de zwaarte van de tentoonstelling.³ Desondanks vind ik het eindresultaat te gelikt. Dit is waarschijnlijk het resultaat van de vele naoorlogse wijzigingen aan het pand. Voor de Museumschool in Rijsoord pleit ik daarom voor een veel terughoudendere renovatie, aangezien het gebouw nog grotendeels in de oorspronkelijke en herkenbare WOII-staat is.

Dat bezoekers van het Holocaustmuseum beseffen waar ze zijn, wat een absolute voorwaarde was bij de inrichting van het Nationaal Holocaustmuseum. 'Hier gebeurde het, hier ruik je het nog', zegt een van de overlevenden. Deportatie en verzet, collaboratie en redding vonden allemaal hier plaats. Daarna kwam het zwijgen en herdenken. Die gelaagde geschiedenis is zichtbaar gemaakt bij de restauratie van de gebouwen: de nieuwe kleuren van de schouwburg verwijzen naar het moment dat het gebouw een monument werd, terwijl de contouren van de Kweekschool zijn teruggebracht tot de proporties die het gebouw had in de jaren van WOII.

“Onze gebouwen staan midden in een buurt die ooit bruiste van Joods leven. Uitsluiting, ontrecting, opsluiting en deportatie vonden hier plaats, maar ook redding: het sprankje licht in duisternis. Na de oorlog stond deze plek lang voor ons onvermogen om te gaan met deze geschiedenis. Nu is het een podium voor herinnering, herdenking én een waarschuwing voor waartoe de mens in staat is. Geen andere plek in Nederland voelt vanzelfsprekender als locatie voor het Nationaal Holocaustmuseum.” (Annemiek Gringold, hoofdcurator Nationaal Holocaustmuseum) Dit citaat is naar mijn mening een hele goede inspiratie voor de Museumschool in Rijsoord.

Gebouw als inspiratiebron

'Ontwerp een transparant en licht museumgebouw in de bestaande gebouwen' was de opdracht die de architecten van Office Winhov kregen; 'een museumgebouw dat aanzet tot reflectie en het

³ Grotendeels geciteerd uit: Gemeente Amsterdam (2024), Gebouwd in Amsterdam, projectboek 2023-2024. Pp. 22-23.

willen zoeken naar antwoorden'. Elke keuze van inrichting en afwerking, van kleur en materiaal draagt bij aan de invulling van die opdracht. Van de monumentale nieuwe trap tot het gerestaureerde oude trappenhuis, van het Braziliaanse metselwerk tot de stoffering van het meubilair en de inrichting van de tuinen, alles draagt bij aan een veilig, warm en open museum. Bovendien heeft het museum bewust gekozen om enkele authentieke elementen zichtbaar te maken, zoals de erfafscheiding in de achtertuin, de gang en deur waardoor veel kinderen zijn ontsnapt, het trappenhuis en een groot deel van de plattegrond.

Het Nationaal Holocaustmuseum heeft in 2024 de prestigieuze Geurt Brinkgreve Bokaal gewonnen, een onderscheiding die de waardevolle ontwikkeling van erfgoed en transformatie in Amsterdam erkent. Vanwege de zeer goede renovatie en transformatie van het gebouw met een bewogen geschiedenis in een museum waarin het gebouw een zeer belangrijk onderdeel is van de collectie en tentoonstelling, vormt de Kweekschool van het Nationaal Holocaustmuseum de belangrijkste inspiratiebron voor een herontwikkeling van de Museumschool in Rijsoord.

Een noot hierbij is dat het Holocaustmuseum beschikte over een enorm budget met een grootte waarover de Museumschool in Rijsoord waarschijnlijk niet gaat beschikken. Tegelijkertijd zijn de ingrepen die nodig zijn in Rijsoord veel minder omvangrijk.

Collectie

Het Nationaal Holocaustmuseum is onderdeel van het Joods Cultureel Kwartier (JCK), waar ook het Joods Museum en de Portugese Synagoge onder vallen. De collectie is eigendom van het JCK.

Het museum toont, aan de hand van 2.500 voorwerpen, herontdekte foto's en films, geluidsopnamen, documenten en installaties, de geschiedenis van de Holocaust in Nederland en in de concentratie- en vernietigingskampen in Europa.

“Duizenden objecten, films, foto's en documenten tonen de geschiedenis van uitsluiting, deportatie en moord. Het zijn vaak alledaagse voorwerpen met herkenbare verhalen. Elk voorwerp verwijst naar een historische gebeurtenis of een persoonlijke ervaring en wordt zo een erfgoeddrager. Bewaard, gekoesterd, geschonken, gerestaureerd. De waarde van de objecten, met - soms zichtbare - sporen van de tijd zit in de emotie die ze vertegenwoordigen. In de nabije toekomst, wanneer overlevenden van de Sjoa er niet meer over kunnen vertellen, doen de objecten dat.”

De verhalen die worden verteld zijn persoonlijke verhalen van mensen in relatie tot een object. De verhalen staan kort in tekst. Er is ook een audiotour waarop de verhalen worden verteld, zodat een bezoeker minder hoeft te lezen.

Tentoonstellingen

- Vaste tentoonstelling: Nederland en de Sjoa - De tentoonstelling laat in meerdere zalen op de eerste en tweede verdieping zien welke maatregelen en mensen een rol speelden in de Holocaust. Persoonlijke verhalen en ervaringen tonen de gevolgen voor de levens van individuele vervolgd.
- Tijdelijke tentoonstellingen
- Lezingen
- Film
- Podcast

Het museum richt zich ook sterk op kernwoorden als recht, vrijheid, enz., en op de elementen van de Holocaust en onderdrukking om deze te kunnen herkennen.

Welk verhaal van de Meidagen 1940 wordt verteld?

In de eerste zaal wordt verteld over de aanloop naar de Holocaust, waarin ook kort de mobilisatie in Nederland en de inval van Duitsland.

Welk verhaal van WOII wordt verteld?

Uitgebreid wordt verteld over het verloop van de Holocaust. Het is zeer interessant hoe juist ook nieuwe kennis en onderzoeksresultaten aan bod komen. Alles wordt verteld naast objecten.

Educatieprogramma

Het museum biedt onderwijsprogramma's aan voor de bovenbouw van het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs, om de kennis over de Holocaust te behouden en toegankelijk te maken voor jongere generaties. Het museum beschikt over een grote zaal om mensen te ontvangen.

Mogelijkheden voor samenwerking?

Geen.

Toegangsprijs

Het JCK biedt combi-tickets voor alle vier de locaties, maar ook individuele tickets.

Combiticket - alle vier locaties - € 30

Duoticket - Joods Museum+junior & Portugese Synagoge - € 20

Nationaal Holocaustmuseum - € 20

Hollandsche Schouwburg - gratis

Studentenkaart - € 10

CJP kaart - € 9

van 13 - 17 jaar - € 8

van 6 - 12 jaar - € 6

tot 6 jaar - gratis

Museumkaart, VriendenLoterij VIP-KAART, Stadspas, Vereniging Rembrandt en AICA pas - gratis

I Amsterdam City Card, Amsterdam Pas en ICOM - gratis

Vrienden van het Joods Cultureel Kwartier - gratis

Aantal bezoekers

Tussen de opening in maart 2024 en december 2024 heeft het museum al 100.000 bezoekers aangetrokken. Andere cijfers zijn vooralsnog niet bekend.

Openingstijden

(Bijna) elke dag open 10.00 - 17.00 uur

Subsidie

Het Nationaal Holocaustmuseum heeft subsidie en donaties ontvangen van overheden, bedrijven en particulieren voor de ontwikkeling van het museum: het Ministerie van VWS, gemeente Amsterdam, de Duitse Bondsdag, VriendenLoterij, Mondriaan Fonds in het kader van de regeling van het kabinet ter gelegenheid van 75 jaar vrijheid, het Cultuurfonds, VSBfonds, BPD Cultuurfonds, de NS, Philips, De Nederlandsche Bank en diverse andere fondsen. Bijzonder zijn de bijdragen van de Grondleggers uit Nederland, de Verenigde Staten en Israël. Het museum heeft ook steun ontvangen van bedrijven in Nederland, overheden, private fondsen en donateurs en maatschappelijke organisaties uit de Verenigde Staten, Zwitserland en Duitsland.

Het Nationaal Holocaustmuseum heeft €5,6 miljoen ontvangen van het ministerie van VWS in de periode van 2019-2023 voor de ontwikkeling en exploitatie van het nieuwe museum. In 2023 heeft

het JCK, die het Nationaal Holocaustmuseum ontwikkelde, € 2 miljoen extra subsidie ontvangen van het ministerie van OCW voor de stijgende bouwkosten.

Zie [hier](#) een overzicht van de vele subsidieverstrekkers en donateurs van het Nationaal Holocaustmuseum.

Advies

- De herontwikkeling en renovatie van het gebouw van het Nationaal Holocaustmuseum, de voormalige Kweekschool, kan een belangrijke inspiratiebron zijn voor de Museumschool Rijsoord, en dan met name hoe de WOII-geschiedenis van het pand een belangrijke element was in de renovatie van het pand en onderdeel is van de tentoonstelling.
- Voor subsidie zijn fondsen zeer belangrijk, maar ook bedrijven.
- Het Nationaal Holocaustmuseum is geen nationaal herinneringscentrum. De nationale herinneringscentra zijn namelijk de drie kampen Vught, Westerbork en Amersfoort, het Oranjehotel in Den Haag en het Indisch monument. Zij krijgen daarom structurele subsidie van het ministerie van VWS. Het is opvallend dat het Nationaal Holocaustmuseum ook subsidie heeft ontvangen van VWS. Er zijn geruchten dat er geld vrij is gekomen bij VWS voor andere doelen. Ik raad de Museumschool Rijsoord aan om hierover te informeren bij het ministerie van VWS.
- Een goede tentoonstelling is de kern. Het Holocaustmuseum zet de bezoeker aan het denken door de tentoonstelling, en minder door moderne educatiemethoden. Ook het Holocaustmuseum vertelt verhalen aan de hand van objecten. Desondanks wordt er in het Holocaustmuseum nog veel gezonden; het is de vraag of dit ook goed wordt ontvangen door de bezoeker. Ik vermoed dat de gemiddelde bezoeker het ervaart als te veel zenden, waardoor het grootste deel van de boodschap niet aankomt bij de gemiddelde bezoeker. Meer interactie tussen de bezoeker en de tentoonstelling is dan aan te raden.

Nationaal Militair Museum

Adres: Verlengde Paltzerweg 1, Soest

Website: <https://www.nmm.nl/>

Slogan: Ontdek de militaire geschiedenis; er hangt avontuur in de lucht

Relevantie voor Museumschool Rijsoord

Dit is hét grote, militaire museum in Nederland. Het is tezamen met het Marinemuseum in Den Helder en het Mariniersmuseum in Rotterdam onderdeel van de Defensiemusea in Nederland. Het Marechausseemuseum in Buren was tot 2023 ook onderdeel van de Defensiemusea, maar is wegens te hoge kosten per bezoeker (en indirect tegenvallende bezoekersaantallen) in 2023 gesloten.

Doelgroep

Het museum presenteert een thematisch verhaal over de Nederlandse Krijgsmacht voor een brede doelgroep; van gezinnen en schoolklassen tot defensie-experts en oud-militairen.

Focus van het museum

“Kanonnen! Wat is er veel te zien en te beleven in het Nationaal Militair Museum. Volg de gele pijlen door het museum en ontdek het verhaal van de krijgsmacht.”

Collectie

Met meer dan 300.000 objecten heeft het Nationaal Militair Museum (NMM) de grootste militaire collectie van Nederland. Van vuurstenen pijlpunten tot hedendaagse straaljagers; het is een indrukwekkende en veelzijdige verzameling. De collectie is overigens eigendom van Defensiemusea, en uiteindelijk van Defensie zelf.

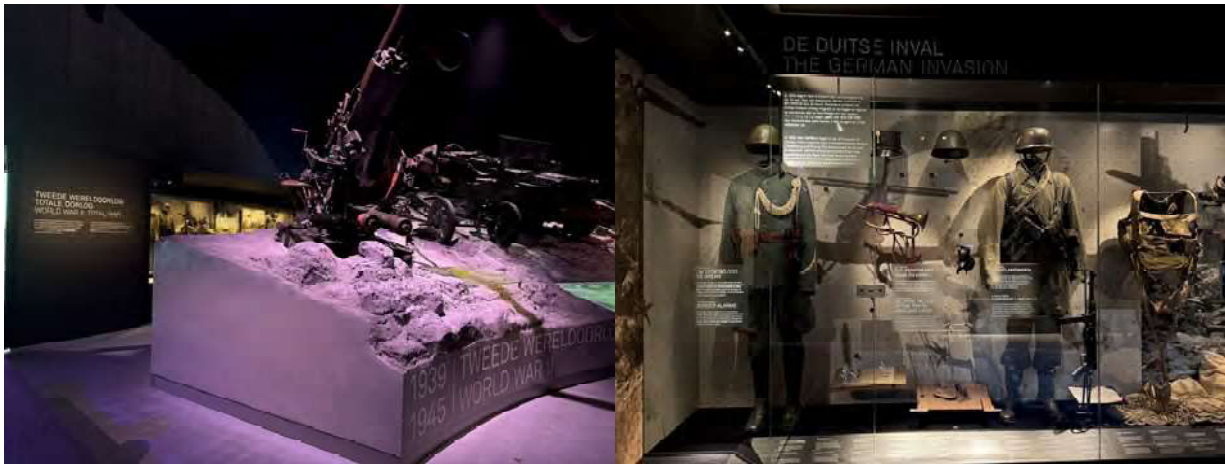
Om het verhaal van de krijgsmacht te vertellen zijn de belangrijkste objecten uit de collectie in het museum te zien. Stuk voor stuk unieke exemplaren met een bijzonder verhaal. In een deel in het midden van het museum zijn verschillende tentoonstellingen ondergebracht. Daarnaast beschikt het NMM over een groot depot. Daar staat nog meer van de collectie opgeslagen: groot materieel, maar ook kilometers aan boeken, schilderijen, prenten en foto's, kleding en vuurwapens. In het depot wordt de collectie beheerd en geconserveerd. De collectiemedewerkers zorgen ervoor dat de collectie ook digitaal beschikbaar is.

Tentoonstellingen

Het museum heeft verschillende tentoonstellingen en exposities:

- Vaste tentoonstellingen: Nederland, Krijgsmacht, schatkamer, militairen, oorlogen, samenleving en toekomst.
- Op de benedenvloer worden objecten van de krijgsmacht tentoongesteld in verschillende periodes, van 1300 tot heden.
- Tijdelijke tentoonstelling: War stories, Ukraine up close - Deze tentoonstelling toont de menselijke kant van een oorlog, door de indringende beelden van fotograaf Eddy van Wessel samen te brengen met videoportretten van Oekraïners en collectiestukken.
- CH-47D CHINOOK - deze transporthelikopter is vanbinnen te zien.
- Kruispunt Waterloo - Midden in het museum vond een bijzonder project plaats: de restauratie van het schilderij over de slag bij Quatre-Bras. Het schilderij is afkomstig uit Paleis Soestdijk en is 6 bij 4 meter. Op het [YouTube-kanaal](#) ontdek je meer over het restauratieproces en de ontdekkingen die zijn gedaan.
- Uitkijktoren met uitkijkpunt over de voormalige vliegbasis Soesterberg.

- Met de app Wintor biedt het museum een AR-ervaring. Ontdek hoe de PRTL in elkaar zit, leer hoe een pantserhouwitser vuurt en hoor een F-16-vlieger zélf vertellen over de F-16. De app kan worden gedownload op een smartphone.

Welk verhaal van de Meidagen 1940 wordt verteld?

In de tentoonstelling 'Oorlogen' is een hele hoek gewijd aan WOII, waarin ongeveer de helft de aanloop tot WOII en de Meidagen van 1940 behandelt; best breed dus en relatief uitgebreide aandacht aan de Meidagen van 1940. Dit is ook te verwachten, omdat het museum zich richt op oorlogshandelingen van Nederland(ers), Tijdens de Meidagen van 1940 vond de strijd van Nederlandse militairen plaats, niet zozeer meer erna omdat Nederland toen bezet was door Duitsland. Een ander deel van de tentoonstelling gaat over de strijd in Nederlands Indië.

In deze tentoonstelling wordt meer verteld over de Duitse invasie, met uniformen, wapens en overblijfselen van kazematten. Maar ook over bombardementen, de weerstand bij Kornwerderzand, Grebbelinie/Grebbeberg, Peel-Raamstelling, een Duitse parachute, schilderijen, vliegtuigmodellen, enz. Aan de hand van objecten wordt een verhaal verteld. Er is een vitrine over 'Nederland geeft zich over', oftewel de capitulatie. Hierin wordt Rijsoord niet genoemd. De vitrines staan rondom een diorama van Mei 1940.

Ook in de film 'Wat zou jij doen' in deze tentoonstelling komen de Meidagen van 1940 aan bod. Dit is een film met meerdere militairen uit verschillende periodes (soms acteurs). De persoon stelt een dilemma voor en de bezoeker moet hierop reageren. "Over wat het heeft opgeleverd, zullen anderen in de toekomst moeten oordelen." Interactief dus.

Beneden is een speciale zaal gericht op de Duitse luchtaanval van 1940.

Welk verhaal van WOII wordt verteld?

In de sectie Oorlogen is een hele hoek gewijd aan WOII. Ongeveer de helft hiervan is gewijd aan de Meidagen van 1940 en de andere helft aan de bezetting.

Missie

Het NMM is onderdeel van de Stichting Koninklijke Defensiemusea. Hiertoe behoren ook het Marinemuseum in Den Helder en Mariniersmuseum in Rotterdam. Hun missie is het vergroten van het historisch en actueel besef over de impact van oorlogen op onze maatschappij. Dat onze krijgsmacht al eeuwen sterk verbonden is met Nederland; om de bezoekers te leren dat hun vrijheid en vrede niet vanzelfsprekend zijn en dat we met elkaar moeten (blijven) beschermen wat ons dierbaar is. Het is hun missie om op die manier bij te dragen aan een vrijheidsbewuste en weerbare samenleving.

Educatieprogramma

Het NMM heeft alle ruimte voor groepen leerlingen uit het basisonderwijs, voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs, waaronder:

- Rondleiding Militaire Verhalen en Verhalen van Militairen - Een rondleiding over de Tweede Wereldoorlog, militaire techniek of de Koude Oorlog. Voor klassen van het MBO en HBO biedt het museum rondleidingen op maat. Zo sluit de rondleiding optimaal aan bij de leerlingen/studenten.
- De Klas van '45 Xperience, Oorlog door de ogen van een kind - Stap binnen in de Klas van '45 en beleef de waargebeurde verhalen van Cor, Jack, Ad, Corrie en Frits. Hoe was het voor hen om de oorlog mee te maken? Wandel door scènes uit hun levens en maak het mee alsof je er zelf bij was. De Xperience is beschikbaar in het Nederlands, Engels en in gebarentaal.
- Veteraan vertelt.
- Oorlogsverhalen van Oekraïense Kinderen: War Diaries.
- Digiles Koude Oorlog.
- Dilemmales: wat zou jij beslissen? - Een veteraan vertelt over de vaak levensbepalende beslissingen die hij of zij tijdens een missie heeft moeten maken. Naast zijn/haar persoonlijke verhaal neemt de veteraan de leerlingen mee op een digitale missie vol lastige dilemma's. Studenten worden uitgedaagd om na te denken over de consequenties van hun keuzes.
- Actieve programma's op het terrein van het voormalige vliegveld Soesterberg.
- Escaperoom Bunker 83 - Laat studenten de dreiging van de Koude Oorlog ervaren in de escaperoom Bunker 83. Totale wereldvernietiging ligt op de loer. Weten jullie de juiste beslissingen te nemen?
- Escaperoom Cold Case - In samenwerking met Novitas Heritage heeft het museum een nieuwe escapegame ontwikkeld, die zich afspeelt in ons museum. In dit interactieve spel duik je in de wereld van spionage en avontuur, met een directe link naar de Koude Oorlog en de unieke

collectie. Werk samen in teams en ontrafel de geheimen van agent Oester terwijl je een serieuze dreiging probeert te voorkomen.

Mogelijkheden voor samenwerking?

Het in bruikleen gebruiken van objecten uit het depot/de collectie van Defensiemusea.

Openingstijden

Dinsdag t/m zondag, van 10.00 tot 17.00 uur. In de voorjaarsvakantie ook op maandag geopend

Toegangsprijs

- Volwassenen: € 19,50
- Kinderen 4 t/m 12 jaar: € 11,00
- Kinderen t/m 3 jaar: gratis
- CJP-pas of studentenkaart: € 15,00
- Museumkaart: gratis
- VriendenLoterij VIP-kaart: gratis
- Rembrandtkaart: gratis
- ICOM-kaart: gratis
- Veteranenpas, Militaire Oorlogs- en Dienstsachtofferspas (MOD), Nederlandse Defensiepas en Postactievenpas: gratis
- Vrienden NMM: gratis

	NMM	Marinemuseum	Mariniers- museum	Marechaussee- museum
Publieksinkomsten	3.462.609	931.986	162.446	95.677
Overige inkomsten uit private middelen	511.672	74.492	5.422	20.970
Bezoekersaantallen	311.604	115.590	30.228	15.152
Waarvan scholieren	21.065	2.705	1.716	63
Publieksinkomsten per bezoeker	€ 11,66	€ 8,00	€ 5,29	€ 6,29
Eigen inkomsten t.o.v. subsidie (totaal 30,2%)	37,6%	40,7%	16,1%	17,9%
Personele lasten per bezoeker	€ 8,07	€ 10,68	€ 17,46	€ 32,53

Overzicht inkomsten Defensiemusea. Bron: Jaarverslag 2023 Stichting Koninklijke Defensiemusea.

Aantal bezoekers

2023: 300.000 bezoekers.

Dit is mede het resultaat door grote evenementen tijdens vakantieperiodes. Het NMM is zeer goed in het organiseren van spectaculaire evenementen, in samenwerking met Defensie. O.a. evenementen met shows met legervoertuigen. Hier komen vanzelfsprekend grote aantallen bezoekers op af.

Subsidie

Het Nationaal Militair Museum ontvangt subsidie via Stichting Koninklijke Defensiemusea, welke op zijn beurt subsidie ontvangt van het ministerie van Defensie.

Advies

- Tip: Het NMM heeft in de sectie Oorlogen een gedeeltelijk geanimeerde film van zo'n 10 minuten waarin verschillende strijdtonelen kort worden toegelicht, met acteurs en levensechte scenes. Maak een film in een creatieve, aangrijpende vorm over de Meidagen van 1940, met echte acteurs en aangevuld met grafische elementen. Zo'n film vertelt zeer goed de geschiedenis van de Meidagen van 1940 in een bondige, maar aangrijpende en intrigerende vorm. Een film is een perfecte introductie op het onderwerp waarin veel informatie kan worden gestopt. Zo kan de rest van de tentoonstelling zich richten op verhalen i.c.m. objecten, zonder dat veel tekstborden het verloop van de Meidagen hoeven te verduidelijken. Het resultaat zal een tentoonstelling zijn waarin niet overmatig sprake is van 'zenden'.
- Deze film wordt overigens getoond in een ronde zaal. In de ronde 'planetarium' in de Museumschool is mogelijk ook een overeenkomstige ervaring met digitale filmvertoning mogelijk, weliswaar kleiner, wat mogelijk zeer goed aansluit bij hedendaagse tentoonstellingsmethoden. Dit planetarium en de mogelijkheden hiervan zijn potentieel zeer interessant voor de herontwikkeling van de Museumschool.
- Het thema van de Museumschool Rijsoord (capitulatie) leent zich zeer goed voor een escaperoom-programma. Mogelijk is het interessant om een escaperoom-activiteit te ontwikkelen om daarmee groepen aan te trekken.
- Veel musea in dit onderzoek staan niet vol met objecten, maar hebben een tentoonstelling waarin objecten zorgvuldige zijn samengesteld met de vereiste dat een verhaal aan het object kan worden verbonden. Op basis van deze criteria kan wellicht uit de enorme collectie van Defensiemusea worden geput voor objecten in bruikleen.
- Het NMM is gelegen op het voormalige vliegtuig Soesterberg wat nu een park is, en betreft duidelijk de omgeving erbij om meer aantrekkingskracht te hebben.
- Het NNM richt zich o.a. op groepen door arrangementen te bieden aan scholen, families, zakelijke groepen en overige groepen.

Nationaal Monument Oranjehotel

Adres: Van Alkemadeaan 1258, Den Haag

Website: <https://www.oranjehotel.org/>

'Slogan': Besef hoe kwetsbaar vrijheid is in deze gevangenis uit de Tweede Wereldoorlog

Relevantie voor Museumschool Rijsoord

Het museum Oranjehotel heeft enkele opvallende overeenkomsten met de Museumschool Rijsoord:

- Het Oranjehotel is geopend in 2019, dus relatief recent.
- Ook is het gevestigd in een gebouw met een bewogen WOII-verleden die o.a. zichtbaar wordt in de originele dodencel die nog aanwezig is. Het gebouw vormt ook hier het belangrijkste deel van de collectie. Bij de Museumschool Rijsoord vormt de capitulatiezaal het belangrijkste onderdeel van de collectie.
- Het Oranjehotel heeft een interessante visie op een winstgevende museumhoreca, wat interessant kan zijn voor de Museumschool Rijsoord.

Focus van het museum

Het Oranjehotel was de bijnaam voor de Scheveningse gevangenis tijdens de Tweede Wereldoorlog. Sinds 2019 is het een herinneringscentrum én museum. Ruim 25.000 mensen zaten hier tussen 1940 en 1945 opgesloten voor verhoor en berechting. Opgepakt voor handelingen die de Duitse bezetter als overtreding zag. Verzetssmensen, maar ook Joden, communisten, Jehova's getuigen en zwarthandelaren. Al in de oorlog werd de gevangenis het 'Oranjehotel' genoemd. Deze naam was een ode aan de verzetssmensen die hier vastzaten. Het museum Oranjehotel richt zich hierop.

Het Oranjehotel heeft een actieve link met de Waalsdorpervlakte, waar tijdens WOII veel gevangenen zijn gefusilleerd en waar ter herinnering een herdenkingsmonument staat.

Collectie

De collectie van het Oranjehotel bestaat uit objecten waaraan een verhaal in relatie tot een gevangene van het Oranjehotel kan worden gehangen, en bestaat met name uit documenten, brieven, ansichtkaarten en enkele objecten met een verhaal omtrent het Oranjehotel in WOII. De collectie is grotendeels gedigitaliseerd en [hier](#) online te bekijken.

Het Oranjehotel is 75 jaar na WOII geopend. Veel van de objecten van het Oranjehotel hebben ze daarom in bruikleen en bestaat voornamelijk uit brieven.

Verhalen - Op de website staan verschillende verhalen van personen (verzetssmensen) die tijdens WOII gevangen hebben gezeten in het Oranjehotel.

Cel 601 is behouden al monument aan WOII. "Tijdens de eerste vergadering op 24 juni 1946 van het Comité Oranjehotel (opgericht 10 juni 1946) werd gediscussieerd over de vorm van een blijvend monument voor de slachtoffers van de gevangenschap tijdens de Duitse bezetting." Er is uiteindelijk gekozen om één cel in oorspronkelijke stijl te behouden.

Tentoonstelling

- Vaste tentoonstelling over het gevangenisleven en gevangenisstelsel, maar ook over de bezetting, het verzet en de ontworteling binnen families. Welke keuzes maken mensen op het moment dat rechteloosheid, onderdrukking en vervolging de samenleving in hun greep hebben?
- Cel 601 - In het hart van het cellencomplex bevindt zich Cel 601, een van de dodencellen op de D-gang. Terdoodveroordeelden brachten hier hun laatste nacht door. Sinds het einde van de

oorlog is Cel 601, en zijn inventaris, in oorspronkelijke staat bewaard gebleven. De muren tonen de originele inscripties van de gevangenen.

- Oranjehotel Junior - Hoe is het om opgesloten te worden vanwege je acties, mening of achtergrond? In Oranjehotel Junior hoor en ervaar je hoe de vrijheid van gevangenen in het Oranjehotel werd afgenomen. Oranjehotel Junior is gemaakt voor jongeren. Volwassenen zijn welkom. Na de introductiefilm stap je in één van de cellen, sluit je de deur, neem je plaats aan de tafel en druk je op de startknop. Elk verhaal duurt 9 minuten. Kies er een paar uit, of doe ze alle acht.
- Tijdelijke tentoonstelling Vrijheid onder druk. Politiek gevangen toen en nu.
- De duintuin: symbool van verbinding - Het buitenterrein van het Nationaal Monument Oranjehotel is ingericht als duinlandschap. Een verwijzing naar het nabijgelegen Meijendel en de Waalsdorpervlakte. Het terrein op deze historische plek is vanaf 2020 in fases aangelegd en is nog steeds in ontwikkeling. Aanplant en onderhoud worden verzorgd door een groep vrijwilligers. De tuin nodigt uit tot reflectie.
- Het Poortje - Het kleine Poortje en de naastgelegen grote poort aan de Van Alkemadelaan gaven tijdens de Tweede Wereldoorlog toegang tot het Oranjehotel. Via het kleine Poortje verlieten terdoodveroordeelde gevangenen het Oranjehotel. Ruim 250 mensen werden vanuit deze gevangenis op de nabijgelegen Waalsdorpervlakte gefusilleerd.
- Relief 'Zij waren eensgezind' - Bij de ingang van het complex bevindt zich een relief van Albert Termote dat in 1950 door Koningin Juliana werd onthuld. De sculptuur toont de saamhorigheid van de gevangenen. Het beeldt een groep geketende gevangenen uit rondom een Oranjeboom en omringd door prikkeldraad. Hieronder staat de tekst 'Zij waren eensgezind' en '1940-1945'

Welk verhaal van de Meidagen 1940 wordt verteld?

Geen.

Welk verhaal van WOII wordt verteld?

Het museum vertelt alleen verhalen die aan het Oranjehotel zijn gerelateerd en geen WOII-brede verhalen; er zijn genoeg musea en instellingen die het brede WOII-verhaal vertellen en zich hierop richten.

Educatieprogramma

Bezoekers krijgen in de educatieve ruimtes een inleiding van zo'n twintig minuten. Daarna kunnen bezoekers met een audiotour door het museum lopen. De audiotour is een verdiepende laag op de vaste presentatie. In de audiotour worden bijvoorbeeld citaten uit brieven en dagboeken van gevangen voorgelezen.

Ook is er een introductiefilm van tien minuten waarin oud-gevangenen vertellen hoe het was om in het Oranjehotel gevangen te zitten. De vaste expositie is gelegen in de dienstvertrekken van de Duitsers, de gevangenenbewaarders.

Achter de tralies van de Tweede Wereldoorlog - Een cellengang in het Oranjehotel wordt exclusief opengesteld voor educatie. Jongeren van 10 tot 16 jaar kunnen in de oude gevangencellen ontdekken wat zich hier tijdens de Duitse bezetting afspeelde. In elke cel maken leerlingen aan de hand van een persoonlijk verhaal kennis met een gevangene uit het Oranjehotel en doorlopen een interactief programma. Dit programma richt zich op leerlingen uit het Primair Onderwijs (bovenbouw) en VMBO/HAVO en VWO (onder- en bovenbouw). Het daagt hen uit na te denken over burgerrechten, vrijheid en de impact van een totalitair regime op de maatschappij. In de educatieve zalen kan worden doorgepraat over het onderwerp en dilemma's.

Mogelijkheden voor samenwerking?

Een samenwerking met het Oranjehotel is mogelijk, want dit heeft het Oranjehotel eerder gedaan met het Stadsmuseum Vlaardingen in een expositie over het Geuzenverzet.

Een dependance van het Oranjehotel in de Museumschool Rijsoord is moeilijk, daarvoor is het Oranjehotel te klein. Samenwerken kan altijd. Ze werken met iedereen samen in de vorm van helpen, advies, enz.

Toegangsprijs

Volwassene: 12,50

Groep (min 15 pers.): €10

Jeugd (8 t/m 24 jaar): €7

Ooievaarspas: gratis

Leerling educatie: €4

Familieticket 2 volw. En 2 jeugd: €35

Museumkaart: gratis

VIP-kaart Vriendenloterij: gratis

Donateurs/Beschermers: gratis

Veteranenpas/ICOM: gratis

Elke bezoeker ontvangt gratis een audiotour om zelfstandig door het museum te gaan.

Aantal bezoekers

2022 - 25.000

2023 - 35.000

2024 - 40.000

Van de 40.000 bezoekers in 2024 zijn zo'n 4500 leerlingen en groepen. Dit aantal groeit. De rest zijn individuele bezoekers. Het Oranjehotel trekt vooral veel toeristen aan (Duitsers). Toeristen betalen vaak de volle prijs en zijn daardoor een goede inkomstenbron.

De herkomst van de bezoekers in 2023 (bij benadering):

- 28% internationaal
- 19% Den Haag
- 8% regio Den Haag
- 45% overig NL

De herkomst van de bezoekers in 2024 (bij benadering):

- 39% internationaal (veel Duitsers)
- 17% Den Haag
- 12% regio DH
- 32 Overig NL

Het museum heeft een hoge ranking in Get You Guide, waardoor ze denken veel internationale bezoekers aan te trekken. Daarnaast trekt het museum veel jongeren aan; in 2025 was zon' 28% jonger dan 25 jaar.

Zo'n 20-30% van de bezoekers heeft een Museumkaart. De meeste bezoekers zijn een minder gangbaar museumpubliek en bezoeker doorgaans geen musea, maar hebben wel interesse in het Oranjehotel.

Openingstijden

Maandag: gesloten

Dinsdag t/m zondag: 10 tot 17 uur

Feestdagen: 10 tot 17 uur

Subsidie

Het Nationaal Monument Oranjehotel is één van de vijf nationale herinneringscentra van WOII, naast Herinneringscentrum Kamp Westerbork, Nationaal Monument Kamp Vught, het Indisch Herinneringscentrum en Nationaal Monument Kamp Amersfoort. Deze herinneringscentra krijgen hiervoor speciale exploitatiesubsidie vanuit het ministerie van VWS, die het sinds 1998 toekent. Deze subsidie is met name bestemd voor behoud en beheer, maar deze centra geven aan dat deze subsidie al jaren knelt en ze pleiten daarom voor meer subsidie vanuit VWS. Het Oranjehotel ontving zo'n zes miljoen voor renovatie en ontwikkeling van onder andere het Vfonds, VSBfonds en de Bankgiroloterij, maar ook van VWS en de gemeente Den Haag.

Het museum ontvangt nu jaarlijks een exploitatiesubsidie van VWS van zo'n €400.000. De gemeente Den Haag geeft zo'n €150.000 subsidie per jaar. Daarnaast komt zo'n 42% van de totale inkomsten uit eigen inkomsten: entreegeld, horeca, museumwinkel.

Het Oranjehotel heeft duidelijk een tabblad 'Steun' op de website, met verschillende opties om het museum te steunen. Bijvoorbeeld met een donatie, om 'Vriend' te worden of een cel te adopteren.

De Stichting Beschermers van het Oranjehotel (de 'vriendenkring' van het museum) ondersteunt de Stichting Oranjehotel met name op financieel gebied en garandeert dat nieuwe activiteiten, ook na de opening van het Herinneringscentrum, gerealiseerd kunnen worden.

Het museum heeft vier fte in vaste dienst, totaal zes personen waarvan iedereen zo'n 32 uur per week werkt. Daardoor zijn er korte lijnen binnen dit team: directeur, conservator, pr/marketing, operationeel manager, educatie en een parttime office manager. Vanwege een enorme groei van het museum in bezoekersaantallen willen ze uitbreiden.

Vrijwilligers

Het museum heeft zo'n honderd vrijwilligers, waarvan zo'n zestig al meer dan vijf jaar (het gehele bestaan van het museum) verbonden zijn aan het museum; er is dus een stabiele groep vrijwilligers en dit is zeer waardevol. Het museum geeft de vrijwilligers veel ruimte, zodat ze een persoonlijke band hebben opgebouwd met het Oranjehotel.

Vrijwilligers vertellen geen hele verhalen in de tentoonstelling, want de tentoonstelling staat op zich. De vrijwilligers zijn geïnstrueerd om de rode lijn vast te houden. Bij de entree mogen ze algemene dingen vertellen over het museum, maar daarna dienen ze de rode draad vast te houden. Voor educatie is er een docentenhandleiding met een boodschap en het verhaal dat het museum wil vertellen. Er is ruimte om een persoonlijk verhaal te vertellen, maar het is belangrijk om de rode lijn te blijven volgen. Wat is vrijheid, koppeling aan rechtstaat, koppeling aan nu.

Vrijwilligers hebben als taak front office / horeca (gastheren + vrouwen), tuinploeg, onderzoeksgroep / namenregistergroep en educatie (veelal oud-docenten maar ook jongeren, zo'n 15 vrijwilligers die groeiende is).

Horeca

Het Oranjehotel biedt horeca waarop winst wordt gemaakt. Dat is zeldzaam in de museumwereld. De vrijwillige gastheren/gastvrouwen verzorgen ook de horeca en lopen rondjes door het museum. Het horecamenu is eenvoudig en bestaat uit tosti's, soepen, koek, e.d. Het zijn dingen die veelal in de vriezer kunnen worden gemaakt, niet bederven en gemakkelijk kunnen worden klaargemaakt.

Daardoor wordt er nauwelijks iets weggegooid (en dat bespaart kosten) en kan het door vrijwilligers worden gedaan. De eenvoudige kaart wordt geaccepteerd door bezoekers, juist omdat het door vrijwilligers wordt gedaan. Bij groepen wordt het eten uitbesteed aan een cateringbedrijf.

Advies

- Sinds 2021 is Pia Dijkstra voorzitter van Stichting Nationaal Monument Oranjehotel. De Museumschool Rijsoord zou ook een prominent persoon als voorzitter moeten aantrekken.
- Het Oranjehotel en (het herdenkingsmonument op) de Waalsdorpervlakte zijn in 2019 aangewezen tot rijksmonument.
- Het museum biedt een zaalverhuur. Het museum beschikt over twee ruimtes die tijdens openingstijden te huur zijn voor groepen. Daarnaast zijn er verschillende mogelijkheden voor ontvangsten of bijeenkomsten buiten openingstijden. Koffie/thee kan worden verzorgd, en catering wordt uitbesteed.
- Zit men te wachten op nog een WOII-museum? Er zijn al zo'n 80 WOII-musea in Nederland. Voer daarom een marktonderzoek uit.
- Overweging: Er is nu een groeiende belangstelling in WOII, maar hoe lang blijft die belangstelling? Een land eert namelijk z'n laatste oorlog, maar als er een nieuw conflict komt raakt WOII wellicht minder populair.
- De Museumschool in Rijsoord zou een speerpunt / aantrekkingskracht moeten hebben. Dit kan de gereconstrueerde capitulatiezaal zijn.
- Voor in het haalbaarheidsonderzoek van de Museumschool Rijsoord een marketingonderzoek uit: hoeveel scholen / inwoners zitten in het gebied? Dit geeft een beeld van een belangrijk deel van de toekomstige bezoekers en inkomsten.
- Het educatieprogramma moet aansluiten bij een onderdeel van het onderwijs op de basisschool / middelbare school. Je moet de leraar hierbij ontlasten.
- Het Oranjehotel heeft twee educatieruimtes voor elk zo'n 35 tot 40 personen. Dat is dus ongeveer één bus per zaal. Dat hebben ze bewust zo gekozen.
- Er is wellicht extra ruimte bij VWS voor (eenmalige project)subsidies, maar waarschijnlijk doet VWS de deur dicht voor extra herinneringscentra. De Museumschool Rijsoord kan volgens het Oranjehotel zeker projectsubsidie krijgen van VWS.
- Het horecaconcept van het Oranjehotel is inspirerend omdat het winstgevend is. Echter, door de afgelegen locatie van de Museumschool Rijsoord ligt er juist een kans voor een iets uitgebreidere menukaart.
- Zorg dat de noden van het onderwijs wordt behandeld, dus eventueel de gehele WOII behandelen in het museum zodat het aansluit bij het curriculum van het onderwijsprogramma. Een boeiend programma voor een klas om te besteden. Het verhaal van alleen de capitulatie is namelijk te klein en staat bovendien niet in het curriculum.
 - Daarnaast is er een mogelijkheid om aan te sluiten bij het onderwerp van burgerschap, wat ook een curriculumonderwerp is.
 - Ook het verhaal van de afbreuk van de rechtstaat en vrijheid past in het WOII-curriculum.
 - Er kan een link worden gemaakt in het educatieprogramma met het eigen leven.
 - Vraag je af: Hoe maak je het verhaal aantrekkelijk en aanspreekbaar? Actualiteiten kunnen morgen namelijk weer anders zijn.
 - Speel daarom ook in op gevoelens, emoties, angst, saamhorigheid, enz. Deze emoties kunnen worden gekoppeld aan de focus van het museum. Bij het Oranjehotel worden de emoties gekoppeld aan gevangenschap in een cel.
 - Leerlingen hebben allerlei achtergronden. Sommigen hebben wellicht zelf oorlog meegemaakt en anderen worden gepest of zijn eenzaam. Het educatiedoel van het museum kan daardoor nog kleiner worden gemaakt naar de wereld van de leerlingen.
 - Rechtstaat is erg kwetsbaar wanneer de rechten wegvallen. Dit kan worden overgebracht op leerlingen door middel van een spel. Voor leerlingen helpt het door dingen te beleven, om de boodschap echt in te zien.

- Overweging Museumschool: Introductiefilm over Meidagen 1940 - Tentoonstelling met verhalen en objecten van Meidagen 1940 - Capitulatiezaal - Napraten in andere zaal, waar o.a. emoties en dilemma's kunnen worden besproken. Bv met het spel Over de streep - Zaal met WOII-tentoonstelling.
- De Museumschool dien een overweging te maken tussen toegankelijkheid en de hoogte van de entreprijs.
- Zijn er bedrijven in de omgeving die het museum willen adopteren / structureel willen sponsoren?
- Betrek de historische kring in Rijsoord bij het museum.
- Een gebrek aan objecten in de tentoonstelling is een kracht. Daardoor wordt de bezoeker geforceerd om veel om zich heen en naar buiten te kijken. Het Oranjehotel heeft weinig tekst. Dit wordt als prettig ervaren.

Verzetsmuseum Amsterdam

Adres: Plantage Kerklaan 61, Amsterdam

Website: <https://www.verzetsmuseum.org/>

Slogan: Ontdek de Tweede Wereldoorlog

In de vaste tentoonstelling van het Verzetsmuseum geven honderd persoonlijke verhalen een beeld van bezetting en verzet in Nederland tijdens WOII. In zes periodes wordt de bezoeker meegenomen in de tijd. Elke periode start met een film.

De nadruk ligt op dilemma's waarmee mensen onder de dictatoriale bezetting te maken kregen. De verhalen illustreren dat verzet geen gemakkelijke keuze was. De tentoonstelling geeft een compleet beeld van de personen en gebeurtenissen uit het verzet.

Relevantie voor Museumschool Rijsoord

Het Verzetsmuseum is een vernieuwend WOII-museum in Nederland. In december 2022 is het verbouwde en heringerichte museum weer open gegaan. Het museum heeft veel positieve recensies ontvangen. Met goede educatieprogramma's proberen ze de bezoeker en schoolklassen aan het denken te zetten over verschillende standpunten en achtergronden. Hier kan de Museumschool in Rijsoord van leren.

Doelgroep

Het museum ontvangt veel scholen, maar ook veel reguliere bezoekers. Een nieuwe groep is toeristen. Deze komen vanzelf vanwege de ligging in Amsterdam, maar het museum ziet ook een groeiende interesse onder toeristen in het Nederlandse verhaal van WOII. Daarop aansluitend is de audiotour van de rondleiding momenteel in zeven talen beschikbaar. Toeristen zijn de kurk waarop het museum draait en deze groep vormt ongeveer 65% van de individuele bezoekers. Toeristen hebben geen kortingskaart (zoals Museumkaart) en betalen de volle prijs, waardoor deze bezoekers relatief hogere inkomsten opleveren voor het museum.

Focus van het museum

"De Tweede Wereldoorlog in meer dan 130 persoonlijke verhalen. Verzetsmuseum Amsterdam brengt de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog in Nederland en de voormalige koloniën dichtbij in meer dan 130 persoonlijke verhalen: verhalen van gewone mensen die voor moeilijke keuzes stonden in extreme omstandigheden."

"Verzetsmuseum Amsterdam houdt de herinnering levend aan een periode van dictatuur, oorlog, vervolging en verzet in Nederland en de voormalige koloniën tijdens de Tweede Wereldoorlog in een ruime historische context: een recente historische periode die ingrijpende gevolgen had. Het museum behandelt ook antiekoloniaal verzet tegen Nederland en legt verbanden naar het heden. Het museum belicht vooral persoonlijke verhalen vanuit verschillende perspectieven, zet daardoor aan tot nadenken, bevordert dialoog en geeft inzicht in de waarde van tolerantie, vrijheid en democratie."

Collectie

De objecten in de tentoonstelling hebben een duidelijk doel. Het museum stelt uitsluitend objecten tentoon waarmee het een verhaal kan vertellen. De keuze voor de objecten is afhankelijk van het verhaal, maar ook de doelgroep en de beschikbare ruimte.

Het museum heeft tienduizenden objecten in de collectie en het depot. De museumcollectie kan online geraadpleegd worden in de [digitale catalogus](#). "Een in gevangenschap gemaakt kerstboompje, aangrijpende afscheidsbrieven van ter dood veroordeelde verzetsmensen, in

Japanse kampen gemaakt speelgoed, uitbundige feestrokken – de collectie van het Verzetsmuseum Amsterdam is zeer divers. Het museum verzamelt materiaal over alle facetten van de oorlog: verzet, aanpassing, collaboratie, schaarste, onderduik, Jodenvervolging, dagelijks leven. De collectie bevat ruim duizend particuliere archieven, veelal van mensen uit het verzet. Daarnaast bevinden zich in de collectie talloze foto's, prenten en voorwerpen, uiteenlopend van in het kamp gemaakte tekeningen, weckpotten met ingemaakt vlees tot door het verzet gebruikte wapens. Aan al deze stukken, afkomstig uit heel Nederland en de toenmalige koloniën, is een verhaal uit de Tweede Wereldoorlog verbonden."

"Het Verzetsmuseum neemt jaarlijks zo'n 150 schenkingen van authentiek materiaal uit de oorlog aan. Daaronder zitten uitgebreide archieven van verzetsgroepen, maar ook eenvoudige stukken als een theelepeltje waarin een muntje met de beeltenis van koningin Wilhelmina is verwerkt. Het museum is vooral geïnteresseerd in voorwerpen en documenten waaraan concrete personen gekoppeld zijn. Dat kunnen dagboeken, brieven en fotoalbums zijn, maar ook zelfgemaakte kinderklaren, vervalsingsgereedschap of de drinkbeker van een dwangarbeider uit Nederlands-Indië."

Tentoonstellingen

Het Verzetsmuseum heeft meerdere vaste tentoonstellingen en meerdere wisselende tentoonstellingen. Het museum heeft objecten tentoongesteld waarnaast een tekstpaneel hangt waarop het verhaal achter het object wordt verteld. Ook werkt het museum veel met video's waarin verhalen wordt verteld, soms door de personen zelf.

Vaste tentoonstellingen:

- Nederland in de Tweede Wereldoorlog - Dagelijks leven, collaboratie, Jodenvervolging en verzet van 1940-45. Via een route doorloopt de bezoeker deze verschillende thema's in aparte ruimtes van het museum, van de mobilisatie tot aan het verzet, jodenvervolging en onderduik. Aan de hand van objecten met persoonlijke verhalen, maar ook video's wordt op een rustige manier meer verteld over WOII.
- De voormalige Nederlandse Koloniën: van Tweede Wereldoorlog naar onafhankelijkheid - Oorlog en uitbuiting - activisme en onafhankelijkheidsstrijd.
- Verzetsmuseum junior - Dit is een apart deel van het museum speciaal voor kinderen waarin het verhaal wordt verteld van vier kinderen: Eva is Joods, Jan heeft ouders in het verzet, Nelly zit in de jeugdclub van de Nederlandse nazipartij en Henk komt uit een alledaags gezin. Deze verhalen zijn gebaseerd op echte verhalen van Eva, Jan, Nelly en Henk die kind waren in WOII, wat een zeer belangrijk aspect is. De bezoeker (het kind) stapt in hun huis en ontdekt hoe zij de oorlog hebben meegemaakt. Dit is interactief. Kinderen kunnen een positie innemen. Kinderen zijn namelijk onbevangen. Aan het einde van de tentoonstelling stellen de echte Eva, Jan, Nelly en Henk zich voor in een video.

Tijdelijke tentoonstellingen zijn momenteel/ waren recent o.a.:

- Zorg voor het verzet. De roerige geschiedenis van Stichting 1940-1945.
- Josephine Baker. Een leven vol verzet.
- Frits Rotgans mini-expositie.

Ook heeft het Verzetsmuseum permanent:

- Virtueel Verzetsmuseum junior
- Verzetsmuseum op wielen. Dit zijn de kamers van Eva, Jan, Nelly en Henk, maar dan in een vrachtwagentrailer die op elke plek in het land kan worden ingehuurd. Het museum maakt helaas verlies op deze mobiele tentoonstelling.
- Lezingen

- Podwalk Plantagebuurt 1940-1945
- Gratis audiowandeling door de Amsterdamse Rivierenbuurt

Welk verhaal van de Meidagen 1940 wordt verteld?

De tentoonstelling start met een video over de opkomst van het nazisme en de Meidagen van 1940.

Welk verhaal van WOII wordt verteld?

WOII wordt breeduit verteld aan de hand van persoonlijke verhalen en gebeurtenissen.

Educatieprogramma

Het Verzetsmuseum, Verzetsmuseum Junior & Verzetsmuseum Junior op Wielen houden de herinnering levend aan een periode van dictatuur, oorlog, vervolging en verzet in Nederland en de voormalige koloniën (1940-1945). De programma's sluiten aan bij de vakken geschiedenis, maatschappijleer en burgerschap.

Een bezoek aan het Verzetsmuseum is gratis voor Amsterdamse derde klassen als ze eerst een bezoek reserveren bij het Nationaal Holocaustmuseum (dit is dan ook gratis en ligt om de hoek van het Verzetsmuseum). Voor meer informatie, zie [de website van gemeente Amsterdam](#).

Het Verzetsmuseum heeft meerdere onderwijsprogramma's:

- Verzetsmuseum Junior op Wielen - Leer Henk, Eva, Jan en Nelly kennen en kom via hen meer te weten over het dagelijks leven, de Jodenvervolging, het verzet en hoe het is om in een NSB-gezin te leven. Met deze trailer van bijna 11 meter lang komt Verzetsmuseum Junior op Wielen naar je toe! - Voor: Groep 7/8, speciaal- en praktijkonderwijs, festivals, stichtingen, buurthuizen en bibliotheken.
- Verzetsmuseum Junior - Leer Henk, Eva, Jan en Nelly kennen en kom via hen meer te weten over het dagelijks leven, de Jodenvervolging, het verzet en hoe het is om in een NSB-gezin te leven. De spullen en verhalen die je op je speurtocht door Verzetsmuseum Junior tegenkomt zijn echt. - Voor: groep 7/8 en speciaal- en praktijkonderwijs.
- Virtueel Verzetsmuseum Junior - Bezoek met je klas het Virtueel Verzetsmuseum Junior online. In deze virtuele omgeving krijgt jouw klas toegang tot de waargebeurde verhalen van Henk, Eva, Jan en Nelly. Leer de kinderen kennen en ontdek via hun verhalen meer over de Tweede Wereldoorlog. Bestel ook het gratis opdrachtenboekje. Voor: groep 7/8, speciaal- en praktijkonderwijs.
- Rondleiding Verzetsmuseum voor voortgezet onderwijs, praktijk onderwijs, speciaal onderwijs, mbo/hbo/wo.
- Burgerschap en dekolonisatie voor: voortgezet onderwijs, praktijk onderwijs, speciaal onderwijs, mbo/hbo/wo.
- Programma voor PABO en lerarenopleiding. Bij dit expertiseprogramma staan museumeducatie en de verdieping van de eigen kennis over de Tweede Wereldoorlog centraal.
- Buurtwandeling - In de directe omgeving zijn veel plekken, gebouwen en monumenten die herinneren aan de Tweede Wereldoorlog. De museumdocenten wandelen met de leerlingen langs deze plekken en vertellen erover. Incl. Artis, het voormalig bevolkingsregister, de Hollandsche Schouwburg en het Namenmonument. Voor: groep 7/8, speciaal onderwijs, voortgezet onderwijs, mbo/ hbo/wo.
- Audiotour door het museum.

Mogelijkheden voor samenwerking?

Het Verzetsmuseum weet veel te bereiken met beperkte middelen, dankzij strategische samenwerking met tal van samenwerkingspartners, en een succesvolle fondsenwerving voor projecten.

Mogelijke opties voor samenwerking tussen de Museumschool Rijsoord en het Verzetsmuseum Amsterdam zijn het lenen van objecten (bruikleen). Sommige objecten kan de Museumschool Rijsoord wellicht kopen, bijvoorbeeld online van particulieren. Het Verzetsmuseum is daarnaast altijd bereid om te ondersteunen, maar als dit veel tijd kost wil het Verzetsmuseum er baat bij hebben. Zo is het Oranjehotel in Den Haag ook door hen geholpen.

Toegangsprijs

- Volwassenen: € 16,-
- Kinderen 7 t/m 17 jaar: € 8,50
- Familieticket: € 36,50
- CJP: € 8,50
- ISICard: € 8,50
- Nederlandse Veteranenpas: € 8,50

Gratis toegang:

- Kinderen t/m 6 jaar
- Stadspas
- Museumkaart
- I amsterdam City Card
- ICOM-pas
- Vrienden van het Verzetsmuseum
- Begeleiders van bezoekers met een beperking

Iedereen krijgt bij de entree een gratis audiotour via een app.

Aantal bezoekers

Het museum was dicht in 2020, 2021 en 2022 vanwege de coronapandemie, verbouwing en herinrichting.

2023: 114.000 bezoekers, waarvan 21.387 scholieren die een educatief programma doorliepen.

Openingstijden

Maandag t/m vrijdag: 10.00 - 17.00 uur

Zaterdag t/m zondag: 11.00 - 17.00 uur

Subsidie

Het Verzetsmuseum Amsterdam is zo'n 40 jaar geleden klein begonnen met zo'n €100.000 aan subsidie per jaar van de gemeente en is gegroeid met projectsubsidies, door middel van het opzetten van goede tentoonstellingen. Maar dat waren andere tijden; het is nu moeilijker om fondsen te werven. Daarnaast heeft het Verzetsmuseum allerlei vormen van gesubsidieerde arbeid.

Het museum begon zo'n 40 jaar geleden met twee vaste medewerkers en is met kleine stappen gegroeid. Er zijn nu zestien vaste medewerkers, bijna geen fulltime maar veel medewerkers die vier dagen werken.

Het Verzetsmuseum ontvangt subsidie van de gemeente Amsterdam, in de sectie kunst & cultuur. Deze subsidie wordt elke vier jaar vernieuwd. Omdat het Verzetsmuseum succesvol was, kreeg het steeds meer subsidie.

De inkomsten van het Verzetsmuseum zijn ongeveer als volgt opgebouwd.

- Een horecaruimte is verhuurd aan een restaurant wat structurele huurinkomsten oplevert. Het museum heeft echter geen invloed op de exploitatie van dit restaurant.
- Inkomsten uit entreegelden vormen een substantieel deel van de inkomsten van het museum. Veel Nederlandse bezoekers hebben een Museumkaart, waarvan het museum zo'n 60% ontvangt. Toeristen betalen de volle prijs en dit levert dus meer inkomsten op voor het museum. Het museum ontvangt ook een vergoeding voor personen met een lokale pas, zoals de Rotterdampas en Dordrecht pas.
- De museumwinkel brengt enigszins wat op.
- Het Verzetmuseum krijgt zo'n €30.000 per jaar van de inkomsten uit de Vriendenstichting, maar deze inkomsten lopen terug.
- Heel soms krijgt het museum legaten.

Advies

- Stel een doelstelling met doelgroep op en houd hieraan vast bij de ontwikkeling en groei van het museum.
- De financiën zijn zeer belangrijk. De eenmalige kosten voor het herontwikkeling van de Museumschool Rijsoord zullen geen probleem zijn, want hier zijn fondsen voor beschikbaar, zo stelt de directeur van het Verzetmuseum Amsterdam. De uitdaging zit in de financiering van de vaste kosten. Het Verzetmuseum in Gouda heeft zo een tijdje bestaan met geld van de gemeente Gouda en omliggende gemeenten, maar is toch omgevallen toen het financieel niet meer haalbaar bleek.
- Veel vrijwilligers zijn bereid om zich in te zetten voor het doel van een WOII-museum.
- Stel een Vriendenstichting / club met vrienden van het museum op voor structurele inkomsten.
- Structurele functies, zoals coördinatie en administratie, zijn zeer belangrijke functies voor het voortbestaan en de groei van een museum. Dit zouden vaste functies moeten zijn t.b.v. stabiliteit en effectiviteit.
- De Museumschool Rijsoord zou zich in de doelgroep moeten richten op o.a. scholen, om daarmee omliggende gemeenten te betrekken. Voor scholen is het namelijk belangrijk om educatieve activiteiten in de direct omgeving te vinden. Dit ligt daarnaast goed bij subsidieverstrekkers. De Museumschool zou in de herontwikkeling moeten gaan praten met scholen in de regio: Wat zouden jullie willen? Waar hebben jullie behoefte aan? Op deze manier kan de Museumschool inleving creëren.
- Hang belangrijke verhalen (bij objecten) in het museum op aan lokale personen en/of lokale gebeurtenissen. Dit verhoogt de betrokkenheid van bezoekers uit de regio, maar dit maakt het ook gemakkelijker om collectie te verwerven uit de eigen omgeving.
- De Museumschool Rijsoord zou kunnen overwegen om ook een tweede of zelfs derde museumtentoonstelling te huisvesten onder hetzelfde dak. Bijvoorbeeld over het schildersdorp Rijsoord of over de vlasindustrie in Rijsoord. De directeur van het Verzetmuseum raadt dit echter af: daardoor versnipperd de inhoud van het museum met te veel verschillende onderwerpen, verhalen en gedachten.
 - Zijn er daadwerkelijk veel extra bezoekers aan te trekken met de tweede of derde tentoonstelling?
 - Schildersdorp Rijsoord: mogelijk, maar dan is het essentieel dat er schilderstukken in deze collectie zijn van zeer bekende schilders. Onbekende kunstenaars trekken echt geen bezoekers. Het Zaans Museum heeft bijvoorbeeld twee stukken van de bekende schilder Monet gekocht in een poging om (o.a.) meer bezoekers aan te trekken, maar daarmee is het museum niet gegroeid. Kunstwerken van bekende kunstenaars betekent tevens een hoger niveau aan bewaking en beveiliging, juist ook bij bruikleen. Dit vergt hogere kosten. Dit zijn allemaal extra overwegingen voor het museum.
 - Vlasindustrie in Rijsoord: dit zal op zichzelf geen extra bezoekers aantrekken. Is het dan wel relevant?

- Als de Museumschool Rijsoord structureel geld wil binnenhalen met subsidies, moet het maatschappelijk belang hebben. Dat gaat verder dan het WOII-thema. Door scholieren aan te trekken met educatieprogramma's en de tentoonstelling(en), maakt de Museumschool zichzelf maatschappelijk relevant. Scholieren kunnen hier leren over het belang van de rechtsstaat, enz. Dat betekent dat een onderliggende boodschap / doelstelling in de Museumschool extra relevant is voor een stabiele toekomst.
- Advies: Zorg dat er twee zalen ter beschikking zijn waarin de Museumschool bezoekers kan ontvangen, waarin ze tot rust kunnen komen, een introduceren video kunnen bekijken, kunnen nabespreken, enz. Dit kunnen twee ruimtes zijn t.b.v. de educatieprogramma's. Deze ruimtes bevatten stoelen en tafels en kunnen daarom gemakkelijk een dubbelfunctie hebben voor buurthuisfuncties. Zo kunnen verschillende functies dezelfde ruimtes gebruiken.
- Tijdelijke tentoonstellingen trekken subsidies aan. Richt daarom één zaal in voor tijdelijke tentoonstellingen.
- Haal geen verzamelaars in huis als vrijwilligers. Niet alleen het Verzetsmuseum, maar ook andere musea hebben hier slechte ervaringen mee: spullen wordt ontvreemd.
- Nazi-objecten moeten extra goed beveiligd worden. Het risico op ontvreemding van nazi-gerelateerde objecten is zeer hoog.
- De WOII-sector valt niet onder het ministerie OCW, maar onder VWS, dit is het resultaat van de oorlogspensioenen. Binnen deze oorlogspensioenen bij VWS was er in de jaren '90 financiële ruimte en daarom is het ministerie begonnen bij het financieel ondersteunen van jeugd-educatieprojecten, maar met een focus op herinneringscentra. Door deze betrokkenheid zijn veel herinneringscentra opgericht. Sinds kort lijkt er meer ruimte bij VWS om meer te financieren dan alleen herinneringscentra, maar er zijn politiek onzekere tijden. Dit biedt mogelijk kansen voor de Museumschool Rijsoord om als nationaal relevant museum hiervan subsidie te ontvangen.
- Naast financiële hulp (subsidie) door de gemeente, kan de gemeente ook subsidiëren in natura. Bijvoorbeeld door de administratie, ICT-projecten of het onderhoud van het gebouw op zich te nemen. Dit bespaart aan beide kanten kosten.
- Maak een berekening van het aantal scholen in de regio: Hoeveel schoolklassen kunnen potentieel het museum bezoeken? Hoeveel zal dit opbrengen? Groep 7, 8 en het voortgezet onderwijs kunnen worden aangetrokken door de herontwikkelde Museumschool. Deze berekening geeft tevens inzicht in het aantal fte dat nodig is voor een vaste medewerker educatie (en hoeveel dit mogelijk zal kosten) en het aantal vrijwilligers dat nodig is voor het educatieve programma.
- Mogelijke fondsen voor financiële subsidie zijn: VSBfonds, Vfonds en Mondriaan Fonds. Zij kijken met name naar resultaten.
 - Exploitatie is stap 1: eerst dient de exploitatie van de herontwikkelde Museumschool op orde te zijn voordat fondsen kunnen worden aangeschreven.
- Houdt bij de herontwikkelde Museumschool Rijsoord rekening met twee vaste medewerkers: één voor het aansturen van de zakelijke aspecten, administratieve werkzaamheden en fondsenwerving; een tweede vaste medewerker voor educatie.
- Horecaruimte:
 - Als de Museumschool Rijsoord een belangstellende heeft om de horecaruimte voor een behoorlijk bedrag te huren, kan dit zeker worden geaccepteerd. Maar waak voor een wurgcontract, bijvoorbeeld de plicht dat de Museumschool bij evenementen voor veel geld drankjes moet inkopen bij de horeca-ondernemer. Het Rijksmuseum in Amsterdam zat zo jarenlang vast aan een wurgcontract met de huurder van de horecaruimte.
 - Het is niet makkelijk om een horecaruimte exploiteerbaar te maken. Veel musea leggen zelf bij op de horecaruimte en maken hierop verlies. Vraag het Oranjehotel hiernaar, want zij maken winst op hun horecaruimte door middel van een zeer beperkte kaart en door ingevroren opties aan te bieden om verspilling tegen te gaan.
- Als het museum draait, komen mensen met objecten om deze te doneren aan het museum. Zo wordt er een collectie opgesteld.

- De collectie kan mogelijk worden onderbracht bij/door Museum Rotterdam '40-'45 NU.
- Houdt qua ruimte ook rekening met kantoren en een meetingzaal voor het personeel en de vrijwilligers, waaronder een kantine voor de vrijwilligers.
- Tip: start de tentoonstelling met een video over de Meidagen van 1940.

Oorlogsmuseum Overloon

Adres: Museumpark 1, Overloon

Website: <https://www.oorlogsmuseum.nl/>

Slogan: Oorlog hoort in het museum

Relevantie voor Museumschool Rijsoord

Het Oorlogsmuseum Overloon is het oudste WOII-museum in Nederland, opgericht in 1946, en een van de grootste WOII-musea van het land. Het is een particulier museum met een uitgebreide collectie van allerlei objecten en militaire voertuigen en vliegtuigen. De collectie is begonnen met objecten die op het slagveld zelf zijn gevonden, rondom Overloon. Daarnaast heeft het museum enkele interessante 'experiences' omtrent WOII.

Focus van het museum

Het Oorlogsmuseum Overloon is een "instapmuseum". Als een bezoeker nog niets weet over WOII kan hij/zij hier terecht om er meer over te leren en te zien. Het museum behandelt o.a. de bezetting van Nederland door de ogen van acht personen, maar ook o.a. de Slag bij Overloon en D-Day in Normandië.

Het is een doel van het museum om met weinig tekst een beleving te geven aan de bezoeker in de hoop dat de bezoeker hierover gaat napraten en vragen gaat stellen.

Collectie

Het museum staat echter bekend om de uitgebreide collectie aan militaire voertuigen, vliegtuigen en wapencollectie die in o.a. diorama's worden tentoongesteld. Deze diorama's worden zeer gewaardeerd door de bezoekers, omdat hiermee een bepaald verhaal wordt uitgebeeld zonder tekst te hoeven lezen.

Het museum heeft regelmatig themadagen waar veel bezoekers op af komen, met re-enactment, veteranenvertellingen, enz.

Tentoonstelling

Het museum heeft meerdere tentoonstellingen en 'experiences'.

- NL in WOII - Een redelijk brede tentoonstelling over WOII waarin acht personen hun verhaal vertellen rondom het thema 'een oorlog vol dilemma's'. In de tentoonstelling staan zuilen waarin bezoeker interactief het dilemma kunnen beantwoorden, door middel van 'storytelling'. Welke keuze zou jij maken?
- D-Dex - Een nieuwe interactieve experience. In deze nieuwe meeslepende beleving ervaar je als bezoeker de invasie van Normandië op een geheel eigentijdse manier door door de experience te lopen. De experience is gevuld met o.a. diorama's en kan als schokkend worden ervaren.
- Kantelpunt Europa - Voor iedereen die interesse heeft in militaria van de Tweede Wereldoorlog is de tentoonstelling Kantelpunt Europa. Daarin komt niet alleen de Fallschirmjäger-collectie terug, maar ook veel andere Duitse en geallieerde uniformen en (wapen-)uitrusting. Hier ligt o.a. ook het originele capitulatie document van Rotterdam die het museum enkele jaren geleden heeft bemachtigd.
- Collectie militair materieel met zo'n 150 voertuigen en geschutstukken.
- 1000 bommen en granaten - De munitieverzameling van Ben Junier behoort tot één van Europa's meest exclusieve militaire verzamelingen.
- Lancaster paviljoen - Een grote opstelling van het vliegtuigwrak van een neergestort Lancaster NN775-toestel.

- Experience Slag bij Overloon - Een interactieve experience van Market Garden, bombardementen bij Overloon en een schuilkelder.

Welk verhaal van de Meidagen 1940 wordt verteld?

Er is in de NL in WOII-tentoonstelling een klein deel over de Meidagen van 1940, waarin o.a. de volgende onderwerpen aan bod komen: mobilisatie, inval op 10 mei, strijd, bombardement op Rotterdam, capitulatie van Rotterdam, vlucht van Koninklijke familie en bezetting. Het Oorlogsmuseum Overloon heeft het originele capitulatiedocument van Rotterdam.

Welk verhaal van WOII wordt verteld?

De tentoonstelling NL in WOII gaat breed in op WOII. Ook heeft het museum meerdere diorama's en opstellingen van voertuigen over WOII. Ook de experiences D-Dex en Slag bij Overloon gaan over een WOII-onderwerp.

Educatieprogramma

Je kunt het museumbezoek uitbreiden met een rondleiding, museumles, veteranenvertelling of speurtocht. Een bezoeker / groep kan extra verdieping krijgen door een rondleiding en/of veteranenvertelling.

1. NL/WO2 - Rondleiding 'Nederland in de Tweede Wereldoorlog'. Een rondleider neemt de groep een uur lang mee door de geschiedenis van Nederland tijdens de Tweede Wereldoorlog. Aan de hand van persoonlijke verhalen en dilemma's wordt de vraag gesteld: Wat zou jij doen?
2. Rondleiding 'Militaire Collectie' - Een rondleider neemt de groep mee voor een rondgang door onze indrukwekkende militaire collectie met meer dan 180 voer-, vaar- en vliegtuigen. Hierbij worden een aantal bijzondere objecten uitgelicht.
3. Veteranenvertelling - Veteranen van uiteenlopende oorlogen en vredesmissies (denk aan Nieuw-Guinea, Libanon, Bosnië of Afghanistan) verzorgen een gastles en gaan met personen in gesprek over hun uitzending en persoonlijke ervaringen.
4. Dilemma les - Geschikt voor groep 7+8, VO en HBO. Elke militair moet tijdens een missie keuzes maken onder tijdsdruk. Dit kan bepalend zijn voor leven of dood. Deze afwegingen en dilemma's staan centraal in de les. Door het behandelen van dilemma's en de keuzes die daarbij gemaakt worden ervaren de leerlingen hoe moeilijk dit is.
5. Speurtocht voor basisschool en voortgezet onderwijs.
6. Thema les 'Op de vlucht' - Je hebt één minuut en je mag vijftien dingen opschrijven die je mee wilt nemen. En na een paar minuten mag je nog maar drie dingen meepakken om direct te vertrekken, want de vijand staat al voor de deur. Wat neem je mee?

Het Oorlogsmuseum Overloon heeft twee educatiezalen om groepen te ontvangen en de educatielessen te houden. Scholen worstelen met deze WOII-thematiek, maar het museum kan hen hierin tegemoetkomen. Scholen hebben vaak maatwerk nodig. Het is dus belangrijk dat een museum dat kan bieden. Ook hebben sommige scholen weinig geld beschikbaar.

Mogelijkheden voor samenwerking?

Het Oorlogsmuseum Overloon staat altijd open voor samenwerking. Bijvoorbeeld eerst starten met een ontmoeting en overleg. Daarna folders uitwisselen of actievere vormen van samenwerking.

Het bestuur van het museum is streng over objecten in bruikleen geven en doen dit niet bij objecten die in het museum liggen. Er zijn wel mogelijkheden om objecten uit het depot in bruikleen te geven. Het museum staat ervoor open om een kopie van het capitulatiedocument van Rotterdam te geven aan de Museumschool in Rijsoord.

Toegangsprijs

Volwassenen en jongeren vanaf 13 jaar	€ 19,50 (Online € 18,50)
Kinderen (4 t/m 12 jaar)	€ 14,50 (Online € 13,50)
Nederlandse Veteranenpas	€ 14,50 (Online € 13,50)
Museumkaart	Gratis (geen online reservering nodig)
Veteranen Tweede Wereldoorlog	Gratis

Aantal bezoekers

2024: 170.000.

Openingstijden

Maandag t/m vrijdag 10.00 tot 17.00 uur.

Zaterdag/zondag 11.00 tot 17.00 uur.

Subsidie

Het museum ontvangt bijna geen structurele subsidie, ook niet van de gemeente. Het ontvangt incidentele subsidies voor bepaalde tentoonstellingen of evenementen. Het museum heeft geld geleend van de provincie voor de nieuwe experience D-Dex.

Het museum krijgt inkomsten uit horeca en de winkel (winkel is minimale inkomsten). Vooral bij grote evenementen is de opbrengst uit horeca groot. Evenementen zijn financieel interessant. Het museum doet een marketingcampagne onder potentiële bezoeker op een afstand van 1 tot 1,5 uur rijden van het museum, een groot gebied dus.

Het museum heeft zo'n 20-25 vaste medewerkers in dienst en zo'n 80 vrijwilligers.

Advies

- Het Oorlogsmuseum Overloon heeft een plan om telefoonboots te plaatsen waarin bezoekers allerlei vragen kunnen stellen over WOII die worden beantwoord door AI. Dit kan een goede inspiratiebron zijn om AI te gebruiken in de Museumschool Rijsoord voor het beantwoorden van allerlei vragen. AI moet hierover mogelijk eerst worden gevoed met informatie.
- Het Oorlogsmuseum in Overloon raadt aan om technieken voor experiences te gebruiken die te updaten zijn, om daarmee het risico te verlagen dat experiences snel gedateerd raken door de snelle technologische ontwikkelingen.
- Wanneer je de doelstellingen strak in beeld houdt, weten bezoekers wat ze kunnen verwachten en krijgen in het museum. Dat is zeer positief.
- Haal verhalen op van militairen tijdens de Meidagen van 1940 bij bijvoorbeeld het NIMH.
- Het Oorlogsmuseum Overloon is zeer goed in het organiseren van evenementen om veel bezoekers aan te trekken, vooral om inkomsten te genereren. Hiervan kan worden geleerd.
- Het is zeer opvallend hoe dit grote museum kan overleven zonder structurele subsidies. Ook hiervan kan worden geleerd.

Mariniersmuseum

Adres: Wijnhaven 7-13, Rotterdam

Website: <https://www.mariniersmuseum.nl/>

Slogan: Het stoerste museum van Rotterdam

Het museum is onderdeel van de defensiemusea, tezamen met het Marinemuseum in Den Helder en het Nationaal Militair Museum in Soesterberg.

Relevantie voor Museumschool Rijsoord

Het Mariniersmuseum is gelegen in Rotterdam, vlakbij Rijsoord. De mariniers hebben tijdens de Meidagen van 1940 een rol gespeeld in de gevechten om Rotterdam en dit wordt behandeld in de vaste tentoonstelling van het Mariniersmuseum.

Doelgroep

Het grootste deel van de bezoekers zijn 'driegeratie-bezoekers', dus opa/oma met (klein)kinderen. Er komen ook veel (oud-)militairen, vrienden van defensiepersoneel en andere geïnteresseerden. De groep toeristen is groeiende.

Focus van het museum

"Maak kennis met het Korps Mariniers, een elite-eenheid die al bestaat sinds 1665. Net als de skills van mariniers is het museum stoer, uitdagend en afwisselend."

Collectie

"Het Mariniersmuseum vertelt het verhaal van het Korps Mariniers aan de hand van verschillende objecten, stuk voor stuk unieke exemplaren, en meerdere tentoonstellingen." "De collectie van het Mariniersmuseum is enorm uitgebreid en gevarieerd van aard. Het Mariniersmuseum richt zich specifiek op het cultuurhistorisch erfgoed van de elite-eenheid van de Nederlandse marine: het Korps Mariniers."

Zie [hier](#) de digitale collectie.

Bij de afdeling 'collectie' van Stichting Defensiemusea werken zo'n 30 personen.

Tentoonstelling

In de vaste tentoonstelling ontdek je op interactieve wijze het verhaal van de Korps Mariniers.

Naast de vaste tentoonstelling zijn er met regelmaat kleinere, tijdelijke tentoonstellingen te zien.

- Tot op het bot - Deze fototentoonstelling biedt een zeldzame kijk achter de schermen van het Mariniers Opleidings Centrum op de Van Ghentkazerne in Rotterdam.
- Meidagen 1940 - Zie hieronder.
- Zeesoldaten, zo wijd de wereld strekt - Het wereldwijd verdedigen van onze landsbelangen is al eeuwenlang de opdracht van het Korps Mariniers. Aan de hand van diverse acties van vroeger en nu laten we in *Zeesoldaten* zien waarom het motto 'Qua Patet Orbis' oftewel 'Zo wijd de wereld strekt' ook nu nog de marinier typeert.
- Pop-uptentoonstelling NLMARSOF, 10 jaar Netherlands Maritime Special Operations Forces - Voor bijzondere opdrachten beschikt het Korps Mariniers over verschillende special forces-eenheden. Onder de overkoepelende Netherlands Maritime Special Operations Forces (NLMARSOF) vallen de Unit Intervention Mariniers (UIM) en de Maritieme Speciale Operaties (MSO)-compagnie. De MSO-compagnie omvat de 2 specialistische verkenningsseenheden Mountain Leaders en Special Forces Underwater Operators, oftewel de kikvorsmannen.
- Moderne missies - Deze tentoonstelling geeft een overzicht van de missies van het Korps Mariniers vanaf de jaren '70 tot nu. Ondersteuning bij vredesmissies en antipiraterijmissies maar

ook de specialistische trainingen geven een goed beeld bij de wereldwijde inzet van de mariniers.

Welk verhaal van de Meidagen 1940 wordt verteld?

Het Mariniersmuseum heeft een vaste tentoonstelling over de Meidagen 1940, waarin de bezoeker de aanloop naar het bombardement vanuit het oogpunt van de mariniers bekijkt. Een Rotterdams perspectief. Door middel van een interactieve maquette, ondersteund door beeldmateriaal en dagboekfragmenten, wordt per dag de strijd van de mariniers in de stad uitgelegd. Daarbij maakt een digitaal panorama de nasleep van het bombardement op Rotterdam zichtbaar. Het is een interessante tentoonstelling, maar relatief klein.

Deze tentoonstelling wordt binnenkort vergroot en vernieuwd. De focus blijft de Meidagen van 1940 vanuit het perspectief van de Mariniers, maar ook vanuit het perspectief van andere defensie-onderdelen.

Welk verhaal van WOII wordt verteld?

Naast de tentoonstelling over de Meidagen van 1940, gaat het museum niet verder in op WOII.

Educatieprogramma

Het Mariniersmuseum biedt uitgebreide en educatieve lesprogramma's voor leerlingen uit het basis- en voortgezet onderwijs. Ook programma's op maat zijn mogelijk.

- Rondleidingen voor scholen - "Het Mariniersmuseum biedt interactieve en leerzame rondleidingen voor primair- en voortgezet onderwijs. Hoe is het om te werken in de jungle of in de woestijn? En hoe kan je overleven in de meest zware en bijzondere omstandigheden? Zou jij het kunnen, marinier zijn? Ervaar het in het Mariniersmuseum."
- Lesprogramma Kaping in de klas - "Ooglapjes, rum, een houten been en de imposante hoed van captain Jack Sparrow. Regelmatig worden piraten neergezet als avontuurlijke schurken uit het verleden, maar niets is minder waar. In het lesprogramma *Kaping in de Klas* maken leerlingen kennis met de hedendaagse piraterij en kruipen ze in de rol van moderne piraat..."
- Lesprogramma Helden aan de Maas - "In *Helden aan de Maas* gaan leerlingen aan de slag met de thema's heldhaftigheid, creativiteit en identiteit. Tijdens deze les treden leerlingen toe tot de Hoogst Uitzonderlijke Traditiecommissie Strijdkrachten en doen leerlingen onderzoek naar een gebeurtenis uit de geschiedenis van het Korps Mariniers."
- Lesprogramma Dilemma's: en nu? - "In deze workshop ontmoeten leerlingen een veteraan. De veteraan vertelt zijn persoonlijke verhaal en daagt de leerlingen uit om samen na te denken over verschillende dilemma's. Het geeft ze inzicht in het maken van moeilijke keuzes en de consequenties die deze beslissingen kunnen hebben."
- Spreekbeurtenpakket
- Experience, mariniers op missie - "Even zelf marinier zijn? Het kan in onze avontuurlijke *Experience "Mariniers op Missie"*. Leg net als echte mariniers een route af door de sneeuw, het bos en het water. Je krijgt een korte uitleg van de missie, een zogenaamde 'briefing'. Dan is het aan jullie om de missie tot een succes te brengen. Je leert wat het betekent om als marinier op missie te gaan en welke vaardigheden je moet bezitten. Lukt het jou en je team de missie veilig te volbrengen?"
- Dilemmaspel: wat zou jij beslissen? - In een amfibievoertuig in het museum.

Mogelijkheden voor samenwerking?

Ze staan open voor samenwerking. Ze zien opties om samen een verhaal te maken, zonder in elkaars vaarwater te zitten. Bijvoorbeeld naar elkaar verwijzen, een dubbeltentoonstelling of een dagtour/dagticket. Ze raden aan om ook de samenwerking te zoeken met Museum Rotterdam '40 - '45 NU en Battelfield tours. Ook kunnen er vanuit de collectiebeheer van Defensiemusea objecten in bruikleen worden gegeven.

Toegangsprijs

- Volwassenen: € 14,00 (Online €13,50)
- Kinderen t/m 3 jaar: gratis
- Kinderen 4 t/m 12 jaar: € 8,00 (Online €7,50)
- CJP-pas of studentenkaart: € 8,00
- COM-card: € 5,00

Op vertoon van de volgende passen/kaarten is het museum gratis te bezoeken: Museumkaart, VriendenLoterij VIP-kaart, Rotterdampas, Vrienden van het Royal Marines Museum, Veteranen- en Defensiepas, Militaire Oorlogs- en Dienstsachtofferspas (MOD), Defensiepas, Rembrandtpas of ICOM-card.

Ben je vriend van het Mariniersmuseum of een van de andere Defensiemusea? Op vertoon van je vriendenpas bezoek je ons gratis.

Aantal bezoekers

2023: 35.000

2024: 25.000

Ongeveer 2000 scholieren van basisonderwijs en voortgezet onderwijs per jaar. De meeste scholieren komen via een traject van het Kenniscentrum Cultuuronderwijs Rotterdam (KCR).

Vanwege een beperking in ruimte en routing door het gebouw, zit het museum in het weekend al snel aan zijn max.

Openingstijden

Dinsdag t/m zondag van 09.30 tot 17.00 uur.

En op maandagen tijdens de schoolvakanties.

Subsidie

Het Ministerie van Defensie ondersteunt de defensiemusea en is de hoofd subsidieverstrekker van het museum. Dit vormt zo'n 60% van de inkomsten. Daarnaast vormen ticketverkoop, zaalverhuur (dubbelfunctie) en de museumwinkel zo'n 40% van de inkomsten.

De vaste staf bestaat uit tien personen (9fte) en het museum heeft zo'n negentien vrijwilligers + drie museumdocenten op oproepbasis:

- Gastheer of -vrouw;
- Rondleider;
- Workshop begeleider;
- Evenementen begeleider;
- Of promotie medewerker.

Advies

- Het Mariniersmuseum heeft online een interessante [pagina](#) met verhalen van mariniers. Dit kan de Museumschool Rijsoord ook doen, maar dan met verhalen uit het archief van militairen die vochten in de Meidagen van 1940. Dit verbetert de online aanwezigheid van de Museumschool.
- Bereikbaarheid is zeer belangrijk, ook vanuit Rotterdam. Bijvoorbeeld met Buzz010, een bus voor culturele en educatieve bestemmingen in de regio Rotterdam.
- Creëer een tentoonstelling en educatief programma dat aansluit bij het curriculum van scholen, zodat een docent kan worden ontlast. Dat maakt een bezoek door schoolklassen aantrekkelijk voor de school en docenten.

- Zoek aansluiting met Battelfield Tours in Rotterdam.
- De locatie van de Museumschool in Rijsoord is moeilijk. Ook de Meidagen van 1940 zijn vooralsnog moeilijk te begrijpen. Dat betekent dat er veel aandacht en geld naar marketing moet gaan, om het museum een succes te maken.
- Het Marechausseemuseum in Buren is in 2023 gesloten. Dit museum was ook onderdeel van Defensiemusea. Met 15.000 bezoekers per jaar waren de kosten per bezoeker te hoog; te weinig bezoeker t.o.v. het beschikbare budget. De geïnterviewden van het Mariniersmuseum geven aan dat een beperkte marketing van het Marechausseemuseum de oorzaak zou kunnen zijn van de sluiting. Het museum lag bovendien afgelegen en het dorp had verder niet veel te bieden.
 - Hoe maak je de Museumschool Rijsoord aantrekkelijk dat mensen daar naartoe afreizen?
 - Onderzoek nader wat er mis is gegaan bij het Marechausseemuseum in Buren, dat recent is gesloten.
- Het Mariniersmuseum ervaart dat het museum geen doel op zich is, maar een secundaire activiteit, waarbij bezoekers ook andere activiteiten doen in de nabijheid van het museum.
- Voer een citymarketing marktonderzoek uit. Waar kan de Museumschool in Rijsoord wellicht op meevliegen qua aantrekkingskracht op bezoekers van buitenaf?
- Horeca is belangrijk! Zo kunnen verschillende functies (musea, commerciële verhuur) aan elkaar worden gekoppeld.
- Vergroot het digitale bereik. Bijvoorbeeld door ook online lesprogramma's aan te bieden. Dit kan aantrekkelijk zijn voor subsidieverstrekkers.
- Door zalen te hebben met een educatieve functie, en deze een dubbelfunctie te geven voor commerciële verhuur, kan de zaal voor een lage commerciële verhuurprijs worden verhuurd. Dan is de verhuur een extra inkomsten voor de stichting.

Oorlogsmuseum Medemblik

Adres: Zeldenrust 5, Medemblik

Website: <https://www.oorlogsmuseummedemblik.nl/>

Slogan: Meer dan een museum

Relevantie voor Museumschool Rijsoord

Het Oorlogsmuseum Medemblik is een zeer interessant particulier museum dat relatief recent is geopend en in een paar jaar zeer succesvol is gegroeid naar 34.500 bezoekers. Met name hun groepsarrangementen en exploitatie zijn interessant, waarin ze alles hebben doorgevoerd in een vintage WOII-stijl, inclusief de horeca. Zo kunnen zij een exploitatie voeren die andere WOII-musea niet hebben kunnen bereiken.

Focus van het museum

In Oorlogsmuseum Medemblik kun je WOII vanuit het perspectief van de burger als WOII vanuit het perspectief van de militair ontdekken. Dit kun je doen door zelf rond te lopen, maar ook door de Experience Tours volgens het escaperoom-concept te beleven, om zo op een interactieve manier de geschiedenis van dichterbij te ontdekken. Daarnaast kun je in dit museum nog veel meer beleven zoals unieke arrangementen die geschikt zijn voor iedere groepssamenstelling. Ook verzorgt het museum elke maand een lezing en doen ze mee met meer als tien evenementen per jaar.

Het museum is in 2019 geopend. Daarna is een lesprogramma volgens het escaperoomconcept doorontwikkeld voor alle leeftijden. Het museum werd steeds populairder, waardoor het museum ook groepsarrangementen is gaan aanbieden. Dit bleek een groot succes. Het museum biedt nu verschillende arrangementen voor groepen met activiteiten, experiences, het museum en horeca-arrangementen.

Doelstelling

De bezoeker bewust maken van het maken van keuzes aan de hand van situaties uit WOII en de gevolgen van deze keuzes voor jezelf en anderen. Aan de hand daarvan wil het museum de bezoekers laten nadenken dat ze in hun eigen leefomgeving nu ook keuzes moeten maken over vrijheid, gelijkheid en saamhorigheid van anderen.

Collectie

De collectie van het museum is gevormd uit een privécollectie van de eigenaar van het museum.

Tentoonstelling

1. Weg naar Vrijheid - Dit zijn vooral diorama's die de militaire kant van het museum laten zien.
2. Keuzes in Almersdorp - Dit is een experience waarbij een dorp is nageemaakt en daar allerlei dilemma's van WOII worden belicht.

Welk verhaal van de Meidagen 1940 wordt verteld?

Geen specifiek verhaal over de Meidagen van 1940.

Welk verhaal van WOII wordt verteld?

Een breed WOII-verhaal over hoe de oorlog werd beleefd door burgers en militairen.

Educatieprogramma

De twee experiences.

Ook biedt het museum een zeer actief lezingenprogramma in een theaterzaal, die erg populair is onder bezoekers.

Mogelijkheden voor samenwerking?

Ze staan open voor overleg en advies.

Toegangsprijs

Entree oorlogsmuseum 4 t/m 12 jaar: €10

Entree oorlogsmuseum voor volwassenen: €12,50

Entree oorlogsmuseum + experience 'keuzes in Almersdorp', 4 t/m 12 jaar: €10

Entree oorlogsmuseum + experience 'keuzes in Almersdorp', volwassenen: €15

Entree oorlogsmuseum + Experience 'Weg naar vrijheid' (leeftijdsadvies 12+): €17,50

Museumkaart: gratis

Het museum is bezig om ook de Vriendenloterij-kaart te mogen accepteren.

Aantal bezoekers

2020: 4000

2021: 4300

2022: 15.000

2023: 27.500, waaronder 426 groepen en 200 schoolklassen.

2024: 34.500, waaronder 580 groepen en 186 schoolklassen.

Openingstijden

Dinsdag - zaterdag van 10.00 tot 17.00 uur.

Zondag van 12.30 - 17 uur.

Subsidie

Gemeente: €62.500 structurele subsidie. De rest zijn private investeringen en inkomsten van het museum.

Het museum is bezig met een uitbreiding. Daarvoor kopen ze een nieuw pand aan. Hiervoor hebben ze €400.000 subsidie ontvangen van de gemeente, en aanvullend van donateurs en bedrijven.

Het museum heeft 3,5 fte vaste medewerkers en zo'n 100 vrijwilligers. Het museum is een sociale werkplaats en een stageplek voor studenten.

Schoolklassen zorgen voor een kleine omzet, terwijl het best veel tijd kost. Daarmee zijn schoolklassen verliesgevend. Groepsarrangementen zijn echter winstgevend. Dit zijn familiedagen, groepen, bruiloften, werkuitjes, team-building-activiteiten, enz. Deze groepen boeken een activiteiten, museum, experience en horeca-arrangementen. Bijvoorbeeld een sportieve activiteit op het water of een rondrit met een legertruck. Voor deze groep is een juiste balans tussen beleving en educatie zeer belangrijk. Dit noemen ze cultureel ondernemerschap. Ze bieden bijvoorbeeld WOII-gerechten in de horeca en een 'oorlogstaart' voor verjaardagen. Dit slaat goed aan.

Dit levert zo'n €600.000 van de jaarlijkse €1 miljoen omzet op.

Advies

- Bij het exploitatieconcept van het Oorlogsmuseum Medemblik, moeten de museumdoelen enigszins worden losgelaten om een hogere omzet te behalen met allerlei groepsarrangementen.
- Trek de 'experience' breder en bied arrangementen voor groepen om een hogere omzet te behalen uit bezoekers en horeca.
 - Trek de beleving breed in de horeca met een vintage-uitstraling en WOII-gerechten. Dit slaat aan. En zo heb je een verbinding tussen het museum en de horeca.
 - De schakeling van een experience, museumbezoek en horeca verhoogt aanzienlijk de omzet per bezoeker.
 - De locatie van de Museumschool Rijsoord in de unique sellingpoint waar een arrangement aan kan worden opgehangen.
 - De directeur moet het cultureel ondernemerschap uitdragen en commerciëler denken.
- Het Oorlogsmuseum Medemblik biedt een maatschappelijke stageplek en MBO-stages, waardoor ze betaalbare vaste krachten hebben.

